

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ENERGY REGULATORY OFFICE

Deklaratë mbi Sigurinë e Furnizimit në Kosovë
2021 - 2022
(energji elektrike, gaz natyror dhe naftë)

Prishtinë, mars 2024

PËRMBAJTJA

1. BAZA LIGJORE	4
1.1 Pjesëmarrësit dhe roli i tyre në sektorin e energjisë	5
1.2 Roli i autoritetit rregullativ	6
1.3 Dokumentet strategjike për këtë dokument	7
1.3.1 Strategjia e energjisë.....	7
1.3.2 Bilancet e energjisë	7
1.3.3 Planet Zhvillimore të rrjetit.....	8
1.3.4 Adekuacia (mjaftueshmëria) e gjenerimit	8
1.4 Masat nxitëse për ndërtimin e kapaciteteve nga BRE-të	8
1.5 Masat e emergjencës në furnizimin e energjisë	10
2. SEKTORI I ENERGJISË ELEKTRIKE	13
2.1 Tregu i energjisë elektrike	13
2.2 Monitorimi i sigurisë së furnizimit.....	15
2.3 Sistemi elektroenergjetik.....	15
2.3.1 Sistemi i transmetimit.....	15
2.3.2 Rrjeti i shpërndarjes	20
2.3.3 Kualiteti i furnizimit.....	22
2.4 Gjenerimi i energjisë elektrike	24
2.4.1 Kapacitete gjeneruese dhe gjenerimi i energjisë elektrike në vitet paraprake	24
2.4.2 Operimi i njësive gjeneruese.....	26
2.4.3 Burimet e Ripërtërishme të Energjisë.....	27
2.5 Kërkesa për energji elektrike dhe ngarkesa maksimale	29
2.6 Balancimi i kërkesës dhe prodhimit në vitet paraprake	33
2.7 Parashikimi i kërkesës dhe gjenerimit për periudhën 2023 - 2032	33
2.7.1 Parashikimi i kërkesës për skenarë të ndryshëm të rritjes ekonomike	34
2.7.2 Parashikimi i gjenerimit të energjisë elektrike.....	35
2.7.3 Balanca mes prodhimit dhe konsumit	39
3. SEKTORI I GAZIT NATYROR	41
3.1 Përshkrimi i përgjithshëm	41
3.2 Korniza ligjore dhe institucionale	41
3.3 Përshkrimi i rolit të autoritetit rregullator dhe/ose autoriteteve të tjera	41
3.4 Kapaciteti aktual i prodhimit dhe importit	42
3.5 Investimet në prodhim dhe import për tre vitet e ardhshme.....	42
3.6 Progresi në projekte të mëdha infrastrukturore.....	42
Projektet e rëndësishme të interkoneksionit ndërmjet ose brenda shteteve anëtare	42
4. SEKTORI I NAFTËS	44
4.1 Korniza ligjore dhe institucionale	44
4.2 Furnizimi vendor me naftë bruto dhe derivate të naftës.....	44
4.3 Importi dhe konsumi i naftës bruto dhe produkteve të naftës.....	44
4.4 Varësia nga importet dhe origjina e karburanteve të importuara	45
4.5 Rezervat e naftës bruto dhe të derivateve të naftës Error! Bookmark not defined.	
4.6 Infrastruktura e naftës	Error! Bookmark not defined.
4.7 Tarifa doganore e importit/eksportit	Error! Bookmark not defined.
4.8 Rregullimi i çmimeve, roli i autoritetit rregullator	45

5. KONKLUSIONE..... 48

Shkurtesat

APEX	Bursa për shkëmbim e Shqipërisë (Albanian Power Exchange)
BDS	Skenari i kërkesës bazë (Base demand scenario)
BE	Bashkimi Evropian
BPV (GDP)	Bruto Prodhimi Vendor
BRE	Burimet e Ripërtërishme të Energjisë
CEFTA	Marrëveshja për Tregti të Lirë në Evropën Qendrore
EC	Komuniteti i Energjisë (Energy Community)
EMS	Operatori i sistemit të transmetimit serb
GLN	Gaz i lëngëzuar i naftës
HC	Hidrocentral
ITC	Kompensimi mes OST-ve
KEDS	Kompania Kosovare për Shpërndarje të Energjisë Elektrike
KEEJL	Komuniteti i Energjisë i Evropës Juglindore
KEK	Korporata Energjetike e Kosovës sh.a.
KESCO	Kompania Kosovare për Furnizim me energji elektrike
KKK	Komisioni i Kosovës për Konkurrencë
KOSTT	Operatori i Transmetimit, Sistemit dhe Tregut në Kosovë
KPMM	Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale
LFC	Kontrolli Frekuencë-Ngarkesë (Load Frequency Control)
MBE	Marrëveshje për Blerje të Energjisë
MTI	Ministria e Tregtisë dhe Industrisë
MZHE	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
NKEC	Kompaninë e Re Kosovare të Energjisë Elektrike
OSSH	Operatori i Sistemit të Shpërndarjes
OST	Operatori i Sistemit të Transmetimit
PEE	Pëlqimi Elektroenergjetik
SKE	Sekretariati i Komunitetit të Energjisë
SoSSoK	Deklarata mbi Sigurinë e Furnizimit në Kosovë
TC	Termocentral
ZRRE	Zyra e Rregullatorit të Energjisë

1. BAZA LIGJORE

Kuvendi i Kosovës, në korrik 2016, ka miratuar ligjet e reja për sektorin e energjisë, në përputhje me pakon e tretë të legjislacionit për energji të Bashkimit Evropian. Miratimi i këtyre ligjeve ka për objektiv krijimin dhe funksionimin e efektshëm dhe konkurrues të tregut të energjisë. Ligjet e aprovuara për energji janë:

- Ligji Nr.05L-081 Për Energjinë,
- Ligji Nr.05L-085 Për Energjinë Elektrike,
- Ligji Nr.05L-084 Për Rregullatorin E Energjisë,
- Ligji Nr.05L-082 Për Gazin Natyror.

Deklarata mbi Sigurinë e Furnizimit në Kosovë SoSSoK (ang. Security of Supply Statement of Kosovo) bazohet në ligjet e sektorit të energjisë. Ligji për Rregullatorin e Energjisë obligon ZRRE që çdo dy vite të përgatisë dhe publikoj raport mbi monitorimin e sigurisë së furnizimit dhe i njëjti të i dërgohet SKE. Deklarata përmban strukturën e propozuar nga SKE për fushëveprimin e sektorëve të energjisë elektrike, gazit natyror dhe naftës, si dhe është në pajtim me direktivat përkatëse për energji elektrike 2009/72 EC, gaz natyror 2009/73 EC dhe për naftë 2009/28 EC.

Deklarata për monitorimin e sigurisë së furnizimit hartohet bazuar në nenin 29 të Traktatit të Komunitetit të Energjisë, që kërkon të përgatitet një vit pas hyrjes në fuqi të Traktatit. Kjo deklaratë duhet të përmbajë këto lëmi: diversitetin e furnizimit, sigurinë teknologjike, dhe origjinën gjeografike të karburanteve të importuara. Përveç kësaj deklaratë për monitorimin e sigurisë së furnizimit në tregjet e energjisë elektrike dhe gazit natyror do të trajton në mënyrë të veçantë:

- a) *Balancën mes furnizimit/kërkesës në tregun kombëtar,*
- b) *Nivelin e kërkesës së pritur në të ardhmen dhe furnizimin përkatës në dispozicion,*
- c) *Kapacitetet e planifikuara për ndërtim në të ardhmen,*
- d) *Nivelin dhe cilësinë e mirëmbajtjes së rrjeteve,*
- e) *Masat për të mbuluar kërkesën e pikut, dhe*
- f) *Masat për trajtimin e dështimit të një apo më shumë furnizuesve.*

Në bazë të direktivave të lartpërmendura, *“Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë monitorimin e çështjeve të sigurisë së furnizimit. Në rastet kur Shtetet Anëtare e konsiderojnë të përshtatshme, ato këtë detyrë mund t’ua delegojnë autoriteteve rregullative.”*

Sipas nenit 42 të Ligjit për Rregullatorin e Energjisë, ZRRE është përgjegjëse për monitorimin dhe ndërmarrjen e veprimeve të specifikuar në këtë ligj për promovimin dhe ngritjen e sigurisë së furnizimit në baza afatshkurtra dhe afatgjata. ZRRE përgatitë dhe publikon çdo dy vite, një raport që përshkruan gjetjet nga monitorimi i çështjeve të sigurisë së furnizimit, si dhe detajet e masave të ndërmarra apo që pritet të ndërmerren për t’i adresuar të njëjtat. Dokumenti përmbledhë të dhëna për vitet paraprake me theks të veçantë për dy vitet e fundit të cilat nuk janë mbuluar nga dokumenti i ngjashëm paraprak, si dhe parashikimet për vitet e ardhshme.

Komisioni Evropian ka dhënë indikacione se obligimet sipas Traktatit të Komunitetit të Energjisë nuk do duhej të jenë më të gjera se sa ato që përcaktohen me *acquis* të BE-së. Prandaj, mjafton që

të sigurohet pajtueshmëri me kushtet e sigurisë së furnizimit që përcaktohen me *acquis* për energjinë.

1.1 Pjesëmarrësit dhe roli i tyre në sektorin e energjisë

Zyra e Rregullatorit të Energjisë (ZRRE); është agjenci e pavarur, e themeluar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës sipas neneve 119.5 dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës. Është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të sektorit të energjisë.

Detyrat dhe funksionet e Zyrës së Rregullatorit për Energji janë të përcaktuara në Ligjin për Rregullatorin e Energjisë Nr. 05/L-084, ku përfshihen: krijimi dhe funksionimi efikas, transparent dhe jo-diskriminues i tregut të energjisë; përcaktimi i kriterëve dhe kushteve për dhënien e licencave për kryerjen e aktiviteteve në fushën e energjisë; përcaktimi i kriterëve dhe kushteve për dhënien e autorizimeve për ndërtimin e kapaciteteve të reja; monitorimi dhe përkujdesja për përmirësimin e sigurisë së furnizimit me energji; caktimi i kriterëve dhe kushteve të arsyeshme për veprimtaritë energjetike në bazë të metodologjisë tarifore.

Ministria e Zhvillimit Ekonomik (MZHE); mes tjerash është përgjegjëse për strategjinë dhe politikat e sektorit të energjisë (përgatitja dhe implementimi), zhvillimin e legjislacionit sekondar, burimet e ripërtëritshme të energjisë dhe shfrytëzimin racional të energjisë, koordinimin e donatorëve dhe joshjen e investimeve;

Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale (KPMM); është agjenci e pavarur e themeluar në bazë të neneve 119, paragrafi 5, dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës. KPMM rregullon aktivitetin minerar në Kosovë në pajtim me Ligjin për Miniera dhe Minerale, aktet nënligjore të nxjerra në bazë të tij dhe me Strategjinë Minerare.

Komisioni Kosovar i Konkurrencës (KKK); është themeluar nga Kuvendi i Kosovës në bazë të Ligjit për Konkurrencën, Nr. 2004/36. Komisioni Kosovar i Konkurrencës është organ i pavarur dhe ka përgjegjësi për promovimin e konkurrencës mes ndërmarrësve, si dhe mbrojtjen e konsumatorëve në Kosovë.

Operatori i Sistemit të Transmetimit (OST) dhe si Operatori i Tregut (OT); -KOSTT është themeluar më 1 korrik 2006 si rezultat i ristrukturimit të sektorit të energjisë dhe është përgjegjës për planifikimin, zhvillimin, mirëmbajtjen dhe operimin e sistemit të transmetimit elektroenergjetik në Kosovë; sigurimin e qasjes së hapur dhe jo-diskriminuese për palët e treta; funksionimin e tregut të ri të energjisë; sigurimin e kushteve që inkurajojnë konkurrencë në Kosovë; dhe bashkëpunimin me Operatorët e Sistemit të Transmetimit në vendet fqinje.

KOSTT funksionon si Operator i sistemit të Transmetimit dhe si Operator i Tregut.

Kompania Kosovare për Shpërndarje të energjisë elektrike (KEDS); KEDS është ndërmarrje private në kuadër të konzorciumit Limak-Çalik që kryen aktivitetin e shpërndarjes së energjisë elektrike, mirëmbajtjen e rrjetit të tensionit të mesëm dhe të ulët, përfshirë njehsorët.

Kompania Kosovare për Furnizim me energji elektrike (KESCO) J.S.C; – është ndërmarrje e cila në vitin 2014 është krijuar si pasojë e shthurjes legale mes operatorit të shpërndarjes dhe furnizuesit, që ka hyrë në fuqi më 01.01.2015. Kjo ndërmarrje kryen aktivitetin e furnizimit përfshirë edhe aktivitetin e shërbimit të furnizuesit universal.

Korporata Energjetike e Kosovës (KEK); është ndërmarrje energjetike që kryen aktivitetet në mihje të thëngjillit dhe gjenerim të energjisë elektrike që përfshinë rreth 89.9% të energjisë së prodhuar në vend.

1.2 Roli i autoritetit rregullativ

Ligji Nr. 05/L-084 për Rregullatorin e Energjisë përcakton kompetencat, detyrat dhe funksionet e Zyrës së Rregullatorit për Energji, përfshirë kushtet për dhënien e licencave për kryerjen e aktiviteteve në fushën e energjisë, certifikimin e aktiviteteve të operatorëve të transmetimit në sektorin e energjisë procedurat për dhënien e autorizimeve për ndërtimin e kapaciteteve të reja prodhuese, krijimin dhe funksionimin efikas të tregjeve konkurruese të energjisë, mbrojtjen e konsumatorit, si dhe kriteret për rregullimin e tarifave dhe kushtet për furnizim me energji.

Rregullatori i Energjisë është agjencie pavarur, autonom nga çdo dikaster i Qeverisë në ushtrimin e rregullimit ekonomik të sektorit të energjisë (energjisë elektrike, energjisë termike dhe gazit natyror). Ligji për Rregullatorin e Energjisë përcakton detyrat, funksionet dhe autorizimet ekzekutive të ZRRE-së, siç janë:

- *Lëshimi, modifikimi, pezullimi, bartja apo tërheqja e licencave për të kryer veprimtari energjetike;*
- *Mbikëqyrja, monitorimi dhe sigurimi i pajtueshmërisë me licencat;*
- *Monitorimi i funksionimit të tregjeve të energjisë në Kosovë, përfshirë kushtet e qasjes së palëve;*
- *Nxjerrja e autorizimeve për ndërtimin e kapaciteteve të reja të gjenerimit dhe sistemeve të tubacioneve të gazit, përfshirë linjat direkte të energjisë elektrike dhe tubacionet direkte;*
- *Zhvillimi dhe miratimi i metodologjive tarifore, dhe përcaktimi dhe miratimi i tarifave për shërbimet e rregulluara;*
- *Përshkrimi i kushteve të përgjithshme të furnizimit me energji;*
- *Monitorimi dhe marrja e veprimeve të përcaktuara me ligj për promovimin dhe ngritjen e sigurisë së furnizimit me energji;*
- *Monitorimi i shthurjes efektive dhe zhvillimit të konkurrencës në sektorin e energjisë; dhe*
- *Shqyrtimi i masave për mbrojtje të konsumatorëve dhe zgjidhja e kontesteve në sektorin e energjisë.*

1.3 Dokumentet strategjike për këtë dokument

1.3.1 Strategjia e energjisë

Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës është dokument themelor dhjetëvjeçar për zhvillimin e sektorit të energjisë. Në intervale kohore prej jo më shumë se tre (3) vjet, bëhet rishikimi i Strategjisë dhe përgatitet Strategjia për periudhë të ardhshme dhjetë (10) vjeçare. Bazuar në Strategji, përgatitet dhe miratohet Programi për Zbatimin e Strategjisë për periudhën tre (3) vjeçare.

Roli, rëndësia, përmbajtja si dhe procedurat e përgatitjes së dokumentit Strategjia e Energjisë bazohet në Ligjin për Energji nr.05/L-081. Strategjia e Energjisë mbështetet në politikat ekzistuese dhe dokumentet strategjike të Qeverisë së Kosovës, në rezultatet e analizave të bëra dhe në studimet e realizuara për sektorin e energjisë.

Strategjia e Energjisë ka objektiv themelor krijimin e kushteve për furnizim të besueshëm dhe të sigurt me energji, duke i zhvilluar kapacitetet prodhuese, transmetuese dhe shpërndarëse, dhe duke pasur në konsideratë diversifikimin e burimeve, shfrytëzimin eficient të energjisë, dekarbonizimi dhe promovimi i shfrytëzimit maksimal të burimeve të ripërtëritshme të energjisë, krijimin e tregut konkurrues, zhvillimin e sistemit të gazit natyror si dhe mbrojtjen e mjedisit.

1.3.2 Bilancet e energjisë

Parashikimi i kërkesave për energji elektrike, gaz natyror dhe energji termike, mënyra dhe masat e plotësimit të saj përcaktohen në Bilancin Vjetor të Energjisë dhe në Bilancin Afatgjatë të Energjisë që miratohen dhe publikohen nga Rregullatori.

Komponentët e detyrueshme të bilanceve vjetore të energjisë janë:

- parashikimi i kërkesës për çdo muaj të vitit vijues;
- parashikimi i furnizimit për plotësimin e kërkesës;
- parashikimi i konsumit të lëndëve të para të energjisë, nivelet dhe kapacitetet rezervë;
- niveli vjetor i kapacitetit rezervë (kufiri i rezervës) i centraleve të energjisë dhe pajisjeve;
- nivelet e duhura të rezervave operative çdo vit dhe kriteret lidhur me efikasitetin e energjisë për çdo vit

Komponentët e detyrueshëm të bilanceve afatgjata të energjisë janë:

- parashikimi i kërkesave;
- parashikimi i furnizimit për mbulimin e kërkesave;
- mënyra për përmbushjen e kërkesave;
- një listë të niveleve të nevojshme të deponimit dhe kapacitetit rezervë të nevojshëm për sigurimin e shkallës së planifikuar të qëndrueshmërisë (stabilitetit) të furnizimit.

Bilanci vjetor i energjisë do të miratohet në fund të vitit aktual, për vitin e ardhshëm.

Bilanci afatgjatë i energjisë miratohet për një periudhë dhjetë (10) vjeçare. Azhurnimet e bilancit afatgjatë të energjisë miratohen çdo dy (2) vjet.

1.3.3 Planet Zhvillimore të rrjetit

Çdo vit, sipas legjislacionit, Operatori i Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike, Operatori i Sistemit të Shpërndarjes së Energjisë Elektrike, Operatori i Sistemit të Shpërndarjes së Energjisë Termike dhe Operatori i Sistemit të Transmetimit të Gazit Natyror duhet t'i dorëzojnë Zyrës së Rregullatorit për Energji Planin dhjetë (10) vjeçar për zhvillimin e rrjetit në bazë të kërkesës dhe furnizimit aktual dhe të parashikuar. Plani i zhvillimit të rrjetit përmban masa efikase në mënyrë që të garantojë përshtatshmërinë e sistemit dhe sigurinë e furnizimit.

Plani i zhvillimit dhjetë (10) vjeçar i rrjetit në veçanti duhet të:

- njofton pjesëmarrësit kryesor të tregut për infrastrukturën që nevojitet të ndërtohet apo të përmirësohet gjatë dhjetë (10) vjetëve të ardhshme;
- përmban të gjitha investimet që janë në zhvillim dhe identifikon investimet e reja që do të ekzekutohen gjatë tre (3) vjetëve të ardhshme; dhe
- ofron një kornizë kohore për të gjitha projektet e investimeve.

Rregullatori aprovon planet zhvillimore, si dhe monitoron dhe vlerëson zbatimin e planeve zhvillimore të rrjetit.

1.3.4 Adekuacia (mjafueshmëria) e gjenerimit

Operatori i Sistemit të Transmetimit përgatit dokumentin "Plani i Adekuacisë së Gjenerimit" në pajtim me Nenin 9 të Kodit të Rrjetit - Kodit të Planifikimit. Qëllimi i këtij dokumenti është t'i njoftoj palët pjesëmarrëse të tregut të energjisë elektrike dhe Zyrën e Rregullatorit të Energjisë lidhur me vlerësimin e adekuacisë së gjenerimit të sistemit elektroenergjetik të Republikës së Kosovës për mbulimin e ngarkesës dhe rregullimin e sistemit për periudhën kohore 10 vjeçare.

Plani i Adekuacisë së Gjenerimit përmban:

- Metodologjinë e vlerësimit të Adekuacisë së Gjenerimit;
- Parashikimin e ngarkesës;
- Parashikimin e kapaciteteve gjeneruese;
- Adekuacinë e gjenerimit; dhe
- Adekuacinë e sistemit.

1.4 Masat nxitëse për ndërtimin e kapaciteteve nga BRE-të

Sa i përket promovimit të gjenerimit të energjisë elektrike nga burimet e ripërtëritshme të energjisë, neni 14 i Ligjit Nr. 05/L-081 për Energjinë kërkon nga të gjithë pjesëmarrësit në sektorin e energjisë kryerjen e detyrave në vijim:

- a. *Gjatë dispeçimit të energjisë së prodhuar, operatori i sistemit të transmetimit dhe operatori i sistemit të shpërndarjes duhet t'i japin përparësi energjisë së prodhuar nga burimet e ripërtëritshme të energjisë dhe nga bashkëprodhimi, sipas kufizimeve të specifikuara për qëllime të sigurimit të sistemit në Kodin e Rrjetit dhe në rregullat e kodet e tjera.*

- b. *Operatori i Sistemit të Transmetimit dhe Operatori i Sistemit të Shpërndarjes përcaktojnë dhe publikojnë rregullat standarde mbi bartësin e shpenzimeve të përcaktimeve teknike, siç janë lidhjet në rrjet dhe përforcimet e rrjeteve të tyre, të domosdoshme për integrimin e prodhuesve të rinj të energjisë elektrike që furnizojnë me energji elektrike të prodhuar nga burime të ripërtëritshme të energjisë në sistemin e ndërlidhur. Këto rregulla dorëzohen për miratim te Rregullatori dhe duhet të jenë në përputhje me Strategjinë, sipas kriterëve objektive, transparente e jo-diskriminuese, veçanërisht duke i marrë parasysh të gjitha shpenzimet dhe përfitimet që dalin nga lidhja e këtyre prodhuesve në sistem.*
- c. *Operatori i Sistemit të Transmetimit dhe Operatori i Sistemit të Shpërndarjes duhet t'i sigurojnë çdo prodhuesi të ri të energjisë elektrike që përdor burime të ripërtëritshme të energjisë apo bashkëprodhim, e që dëshiron të lidhet në sistem, vlerësimin e plotë e të hollësishëm lidhur me shpenzimet që krijohen nga lidhja, për të cilin vlerësim operatori i sistemit mund ta ngarkojë një pagesë e cila i pasqyron kostot e arsyeshme të tij.*
- d. *Operatori i Sistemit të Transmetimit dhe operatori i sistemit të shpërndarjes përcaktojnë dhe publikojnë rregullat standarde lidhur me ndarjen e shpenzimeve për instalimin e sistemeve, siç janë lidhja në rrjet dhe përforcimet, ndërmjet të gjithë prodhuesve të energjisë elektrike që përfitojnë prej tyre. Këto rregulla parashtrohen për miratim te Rregullatori dhe ato duhet të jenë në përputhje me Strategjinë, si dhe me aktet e tjera nënligjore.*
- e. *Rregullatori siguron që tarifat e transmetimit dhe të shpërndarjes për lidhje dhe shfrytëzim të sistemeve të transmetimit dhe shpërndarjes të mos e diskriminojnë operatorin e energjisë elektrike me prejardhje nga burime të ripërtëritshme të energjisë, e posaçërisht operatorin me energjinë elektrike të prodhuar nga burime të ripërtëritshme të energjisë në rajonet periferike dhe me dendësi të vogël të popullatës.*

Sipas kërkesave të nenit 16 paragrafi 1.16 të Ligjit për Energjinë Elektrike, KOSTT e ka përpiluar dhe ZRRE e ka miratuar Metodologjinë e Taksave të Kyçjes në Rrjetin e Transmetimit. Ky dokument është sajuar në bazë të kriterëve transparente dhe jodiskriminuese të cilat i përcaktojnë obligimet e të gjitha palëve. Ndërsa Metodologjia e Taksave të Kyçjes në Rrjetin e Shpërndarjes është finalizuar dhe miratuar në vitin 2022. Këto dokumente përmbajnë edhe provizionet për kyçjen e gjeneratorëve nga BRE në rrjetet përkatëse.

Sa i përket promovimit të burimeve të ripërtëritshme, ministria përkatëse ka miratuar caqet vjetore dhe afatgjata të detyrueshme deri në vitin 2020, për të cilat ZRRE ka miratuar tarifat stimuluese (*feed-in*) për erë, hidrocentrale të vogla, biomasë dhe solare/fotovoltaike. Marrëveshjet për Blerjen e Energjisë (MBE) nga BRE-të do të jenë për periudhë 10-vjeçare për Hidrocentrale të vogla dhe Biomasa, ndërsa për gjeneratorët nga panelet solare/fotovoltaike dhe Turbinat e Erës kanë MBE 12 vjeçare.

ZRRE ka arritur në përfundim se mbështetja e investimeve në energjinë e ripërtëritshme përmes tarifave nxitëse ("Feed – in") tanimë nuk është e nevojshme në raport me disa vite më parë, marrë parasysh edhe zhvillimet në shumë vende evropiane dhe të rajonit, ku tarifa nxitëse ("Feed-in"), si masë dominuese tanimë përjashtohet nga skemat mbështetëse, duke u zëvendësuar me modele të reja të cilat përafrojnë çmimet e energjisë nga BRE me ato të tregut, andaj në fund të vitit 2020,

ZRRE ka vendosur që të ndërpritet aplikimi i Skemës Mbështetëse me tarifa Nxitëse (“Feed – in”) për mbështetjen e ndërtimit të kapaciteteve të reja gjeneruese për prodhimin e energjisë elektrike nga Burimet e Ripërtritshme të Energjisë (BRE) për caqet 2021 - 2030. Në pajtim me detyrimet ligjore dhe në bashkëpunim me Institucionet e Republikës së Kosovës, ZRRE do të ndërmarr veprime për zhvillimin e projekteve nga Burimet e Ripërtritshme të Energjisë për caqet afatgjata përmes formave të ndryshme të ankandeve, në përzgjedhjen e përfitueseve nga format tjera përmes Tarifave Premium ose të ngjashme, konform praktikave më të mira në favor të interesit publik.

ZRRE gjatë vitit 2022 si nevojë e ndërtimit të projekteve energjetike ka rishikuar Rregullën për Procedurën e autorizimit për ndërtimin e kapaciteteve të reja nga BRE. Qëllimi i rishikimit ishte që të përfshihen edhe procedura për lëshimin e Autorizimit për projektet tjera të energjisë, për zhvillimin e një tregu konkurrues të energjisë dhe që nxisin investime për të garantuar sigurinë dhe stabilitetin e sektorit të energjisë në Republikën e Kosovës.

ZRRE gjatë vitit 2023 ka miratuar edhe Rregullën për vet-konsumatorët me Burime të Ripërtritshme, ku janë përcaktuar parimet dhe mekanizmat e rregulluar për mbështetjen e konsumatorëve të energjisë elektrike që dëshirojnë të gjenerojnë energji elektrike në ambientet e tyre bazuar në teknologjinë e ripërtritshme për përdorim vetanak. Përmes kësaj rregulle janë krijuar mundësit që konsumatori fundor që operon brenda hapësirave të tij të vendosura brenda kufijve të ngushtë, që të prodhon energji elektrike të Ripërtritshme për konsum vetanak, si dhe i cili mund të ruajë ose shesë energji elektrike të Ripërtritshme të prodhuar nga vetë ai, me kusht që, për një vetë-konsumator të burimeve të Ripërtritshme jo-familjar, këto veprimtari nuk përbëjnë veprimtarinë e tij kryesore tregtare ose profesionale.

Me qëllim të promovimit të prodhimit të energjisë elektrike nga burimet e ripërtritshme që bazohen në mekanizma konkurrues, ZRRE ka miratuar metodologjinë për përcaktimin e premiumit maksimal fiks, çmimit të fiksuar maksimal dhe tarifës nxitëse maksimale, e cila mundëson përcaktimin e çmimit maksimal që mund të përdoren në ankandet që mund të shpallen në të ardhmen.

ZRRE ka vlerësuar edhe konkluzionet e takimit të 15 të Këshillit Ministror që kanë inkurajuar Palët Kontraktuese, ku bën pjesë edhe Republika e Kosovës, që të punojnë ngushtë me Sekretariatit e Komunitetit të Energjisë (SKE) dhe Bankën Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) në hartimin dhe zbatimin e procesit konkurrues, efikas dhe transparent për dhënien e skemave mbështetëse për burimet e ripërtritshme të energjisë.

ZRRE ka marr parasysh edhe fillimin e zbatimit të Projektin për zhvillimin e Ankandit për BRE-të financuar nga BERZH, i cili ka për detyrë hartimin e procedurave për implementimin e Ankandit për BRE-të dhe i cili është në proces të implementimit.

1.5 Masat e emergjencës në furnizimin e energjisë

Meqenëse sistemi energjetik i Kosovës është i modeluar për prodhimin e energjisë bazë, atëherë balancimi i sistemit mbetet ndër çështjet kyçe. Sigurimi i energjisë për periudhën e pikut, përveç prodhimit vendor bëhet edhe përmes importeve, ndërsa në rast të rënive të njësive gjeneruese

kjo realizohet përmes importeve emergjente ose ndonjëherë edhe me aplikimin e reduktimeve si masë e fundit për të mbajtur sistemin në balancë.

Bazuar në ligjin për energji, neni 25, *Qeveria, si masë emergjente, mund të vendosë kufizime në furnizimin me energji për konsumatorët, ose të vendosë obligime të veçanta për ndërmarrjet e energjisë në këto raste:*

- ...
- *çfarëdo mungese të papritur ose afatgjate të kapacitetit prodhues energjetik ose kapacitetit të transmetimit apo shpërndarjes së energjisë;*
- ...

Në kuadër të kësaj Qeveria mund:

- *të vendosë kufizime mbi aktivitetet komerciale që kanë të bëjnë me burime të caktuara të energjisë;*
- *të vendosë kushte të veçanta komerciale;*
- *të kufizojë tregtimin e energjisë ose të vendosë kushte të veçanta për tregtimin e energjisë;*
- *të detyrojë prodhimin e energjisë që do të ndodhë në objekte të saktësuara të prodhimit; dhe*
- *të vendosë detyrime për furnizimin me energji për konsumatorë të caktuar, vetëm në pajtim me kriteret e parapërcaktuara dhe objektive të sajura nga Operatori i Sistemit të Transmetimit dhe Operatori i Sistemit të Shpërndarjes dhe të miratuara nga Rregullatori.*

Pas më shumë se një dekade të një procesi të gjatë, me 14 dhjetor 2020 hyri në fuqi Marrëveshja e Kyçjes ndërmjet KOSTT dhe operatorëve të sistemit të transmetimit (OST) nga Evropa Kontinentale, duke shënuar ditën e parë të funksionimit të KOSTT si një zonë e kontrollit ENTSO-E. Kosova përmbushi të gjitha kërkesat teknike dhe formale për t'u bërë një zonë e pavarur kontrolli në ENTSO-E. Në të njëjtën kohë në dhjetor 2020, u krijua një bllok i përbashkët kontrolli midis zonës së kontrollit të Shqipërisë dhe zonës së kontrollit të Kosovës. Për më tepër, linja 400 kV midis Kosovës dhe Shqipërisë e ndërtuar në 2016 u vendos më në fund në funksionim normal, duke kontribuar në shkëmbime më të mëdha ndërkufitare, duke përfshirë shkëmbimin e mundshëm ndërkufitar të rezervave. Sistemet energjetike të Kosovës dhe Shqipërisë janë sisteme plotësuese termike - hidrike, ku Kosova nuk ka ende njësi gjeneruese të brendshme fleksibile dhe të shpejta për të shërbyer si një kapacitet rezervë të sistemit, dhe Shqipëria ka njësi të tilla. Prandaj, është në dobi të ndërsjellë - si element i bashkimit të këtyre dy tregjeve - të përdoren kapacitetet e disponueshme të transmetimit ndërkufitar për shkëmbimin e kapaciteteve rezervë të sistemit energjetik.

Për rastet e dështimit të furnizuesit aktual, bazuar në legjislacionin në fuqi, ZRRE ka përcaktuar Furnizuesin e Mundësisë së Fundit i cili do të merr përgjegjësitë për furnizimin e konsumatorëve të cilët kanë mbetur pa furnizues.

Sipas Ligjit për energji elektrike, neni 41, furnizuesi i mundësisë së fundit duhet të:

- *furnizojë konsumatorët fundorë sipas nenit 39 të këtij Ligji derisa konsumatorët të zgjedhin furnizuesin sipas dëshirës, por jo më shumë se gjashtëdhjetë (60) ditë;*

- *faturorë konsumatorët fundorë të përcaktuar në nenin 39 të këtij ligji për energjinë elektrike të livruar, në pajtim me çmimet e furnizimit të garantuar, të miratuara nga Rregullatori në pajtim me metodologjinë e hartuar dhe miratuar nga Rregullatori;*
- *informojë konsumatorët fundorë për kushtet e furnizimit të garantuar, ndërprerjen e kontratës për furnizim të garantuar dhe të drejtën e tyre për zgjedhjen e lirë të furnizuesit të energjisë elektrike;*
- *dorëzojë tek konsumatori fundor kontratën e furnizimit të garantuar jo më vonë se tetë (8) ditë nga fillimi i furnizimit.*

2. SEKTORI I ENERGJISË ELEKTRIKE

Sektori i energjisë elektrike përbëhet nga gjenerimi, transmetimi, shpërndarja dhe furnizimi i konsumatorëve.

Gjenerimi; është kryesisht i bazuar në termocentrale me linjit (TC A dhe TC B), dhe HC Ujmani të cilat janë në pronësi të Qeverisë së Republikës së Kosovës 100 %, ndërsa HC dhe BRE tjera janë në pronësi private.

Transmetimi(KOSTT); është operator i vetëm i transmetimit dhe tregut dhe është 100 % në pronësi të Kuvendit të Kosovës. Operon me dy licenca të ndara, licencë për operim të sistemit të transmetimit dhe licencë për operim të tregut.

Shpërndarja (KEDS); është operator i vetëm i shpërndarjes dhe është në pronësi private.

Furnizuesi (KESCO); është furnizues që ka licencë për furnizimin e konsumatorëve përfshirë konsumatorët me të drejtën e shërbimit universal sipas Obligimit të Shërbimit Publik të përcaktuar nga Rregullatori. Gjithashtu KESCO është e përcaktuar nga ZRRE si Furnizues i Mundësisë së Fundit.

Furnizues tjerë; deri në fund të vitit 2022 janë licencuar 14 operator ekonomik por ende nuk kanë filluar me operim komercial.

2.1 Tregu i energjisë elektrike

Tregu i energjisë elektrike në Kosovë përfshinë tregtimin bilateral të energjisë elektrike dhe tregtimin për të balancuar sistemin e energjisë elektrike. Bazuar në legjislacionin në fuqi, prodhuesit e energjisë elektrike janë të obliguar t'iu ofrojnë kapacitetin e tyre në mënyrë transparente, jo diskriminuese dhe të bazuar në treg të gjithë konsumatorëve në tregje me shumicë dhe pakicë duke përfshirë edhe atyre me obligime të shërbimit publik.

Për shkak të fleksibilitetit të ulët të gjenerimit për t'iu përshtatur kërkesës si dhe për shkak të kërkesës së lartë në kohën e pikut, ndërsa të kërkesës mjaftë të ulët në periudhën e jo pikut, lind nevoja për importe gjegjësisht eksporte të energjisë elektrike. Nga gjithsej kërkesa për energji elektrike në nivel të vendit (përfshirë edhe humbjet në transmetim dhe shpërndarje), pjesa më e madhe mbulohet nga prodhimi (gjeneratorët) vendor, kurse pjesa tjetër mbulohet nga importet e energjisë elektrike.

Tabela më poshtë paraqet të dhënat bazë të sistemit, prej nga shihet se vendi ynë gjatë vitit 2021 ka qenë neto importues, ndërsa gjatë vitit 2022 ka qenë neto eksportuese.

Tab. 2.1 Të dhënat bazë të sistemit elektroenergjetik

	Balancimi i sistemit elektroenergjetik GWh	2021	2022
1	Prodhimi nga gjeneratorët në transmetim	6,067	6,147
2	Prodhimi nga gjeneratorët në shpërndarje	140	168
3	Importi	1,311	761
4	Gjithsej energjia në disponim	7,518	7,076
5	Eksporti	835	787
6	Net import/eksport	-477	26
7	Devijimet e sistemit (marrje nga sistemi)	-132	-186
8	Transiti	2,056	2,475
9	Kërkesa nacionale	6,885	6,547
10	Humbjet në transmetim	120	118
11	Konsumi i konsumatorëve në rrjetin e transmetimit	396	132
12	Konsumi LLOMAG	111	101
13	Ngarkimi në rrjetin e shpërndarjes	6,258	6,196
14	Humbjet në shpërndarje	1,538	1,403
15	Neto konsumi në shpërndarje	4,721	4,794

Duhet theksuar se KOSTT që nga 14 dhjetor 2020 ka filluar operimin si zonë Rregulluese brenda Bllokut Rregullues Kosovë- Shqipëri dhe tani është njohur si zonë tregtare, ku balancimi i sistemit do të jetë përgjegjësi e plotë e KOSTT, që nënkupton edhe mbulimin e të gjitha devijimeve të sistemit përgjegjësinë në lidhje me operimin e sigurt të sistemit interkonektiv, si dhe alokimin e kapaciteteve ndërkufitare dhe menaxhimin e kongjestionëve që nënkupton mbledhjen e të hyrave nga tregtimet ndërkufitare, përveç alokimit të kapaciteteve ndërkufitare me Serbinë.

Liberalizimi i tregut është proces që është intensifikuar me miratimin e ligjeve të reja të energjisë nga Kuvendi i Kosovës. Bazuar në kërkesat ligjore dhe ato të Sekretariatit të komunitetit të Energjisë (SKE)ky proces zgjerohet edhe me formimin e tregjeve PX (shkëmbimi i energjisë - APEX) dhe bashkimin e tregjeve (market coupling), në mes Kosovës dhe Shqipërisë. Tregu i përbashkët Kosovë - Shqipëri do të përmirësojë sigurinë e furnizimit me energji elektrike për dy vendet tona, duke marrë në konsideratë faktin se dy vendet tona kanë sisteme komplementare të prodhimit të energjisë elektrike.

Në mënyrë që të vijohet me integrimin e tregjeve ndërmjet vendeve tona, Zyra e Rregullatorit për Energji dhe Enti Rregullator i Energjisë bashkërisht me operatorët e sistemit të transmetimit të të dyja vendeve KOSTT dhe OST me 21 Tetor 2021 në Tiranë nënshkruan marrëveshjen mbi bashkimin e tregjeve të energjisë elektrike. Përmes marrëveshjes palët nënshkruese e njohin Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike ALPEX si bursën e vetme të energjisë elektrike për tregtim një ditë para (day ahead) dhe gjatë ditës (intra-day) për zonat tregtare të të dyja vendeve. Më 27 dhjetor 2022, Zyra e Rregullatorit për Energji e Kosovës (ZRRE) dhe Enti Rregullor i Energjisë i Shqipërisë (ERE) mbajtën një mbledhje të përbashkët në Prishtinë për miratimin e rregullave dhe procedurave të tregtimit për ALPEX. Zhvillimi i bursës së energjisë elektrike ALPEX-it krijon treg të përbashkët të energjisë elektrike në Kosovë dhe Shqipëri ku pjesëmarrësit e sektorit mund të blejnë dhe shesin energji me lehtësi.

Bashkimi i tregut në mes të Shqipërisë dhe Kosovës është mënyra më efikase për të ndihmuar maksimizimin e shfrytëzimit të kapacitetit ndërkufitar të energjisë elektrike dhe të transmisionit me çmimin më të ulët të mundshëm. ALPEX-i do të ofrojë platformë transparente për tregtimin e energjisë, ngrit konkurrencën në nivel të çmimit me pakicë dhe krijojë sinjale të çmimit që do të nxisë investime të reja të sektorit privat. Madhësia e tregut të kombinuar të integruar po ashtu ofron hyrje më të lehtë të furnizuesve të rinj dhe kapacitet më të mirë absorbues të gjenerimit nga burimet e ripërtëritshme të energjisë (BRE). Kjo platformë tregtimi është një hap i madh përpara në krijimin e tregut rajonal të energjisë të Ballkanit Perëndimor. Nga efikasiteti i saj do të përfitojnë përfundimisht konsumatorët e Kosovës dhe Shqipërisë por përfundimisht i tërë rajoni.

Rregullorja REMIT, e cila është transpozim i rregullores Nr.1227/2011 e Parlamentit dhe Këshillit Evropian, është aprovuar nga ZRRE në qershor të vitit 2020. Sipas obligimeve të cilat rrjedhin nga rregulla REMIT, pjesëmarrësit e tregut duhet të regjistrohen në regjistrin nacional të cilin e krijon ZRRE.

ZRRE, ka transpozuar nga formati i ECRB-së formatin e pyetësorëve për mbledhjen e të dhënave nga të licencuarit, i cili iu është dërguar pjesëmarrësve të tregut. Bazuar në të dhënat e dëguara nga pjesëmarrësit e tregut, ZRRE ka krijuar regjistrin kombëtar të pjesëmarrësve të tregut, sipas kërkesave ligjore të dalura nga rregulla REMIT. Rregulla, formularët dhe regjistri kombëtar janë të publikuara në faqen elektronike të ZRRE-së.

2.2 Monitorimi i sigurisë së furnizimit

Rregullatori është përgjegjës për monitorimin e operimit të tregjeve të energjisë elektrike, në mënyrë që të sigurojë funksionimin efikas të tyre, si dhe të identifikojë veprimet korrigjuese që mund të jenë të nevojshme për furnizim të sigurt të konsumatorëve.

Energjia e tregtuar nga burimet vendore dhe importi është shfrytëzuar për mbulimin e kërkesës përfshirë konsumin, humbjet dhe balancimin e sistemit. Duhet theksuar se tregtimi i energjisë elektrike bëhet duke respektuar procedurën për tregtimin e energjisë elektrike, e cila përcakton parimet e përgjithshme të blerjes dhe shitjes së energjisë elektrike.

ZRRE në vazhdimësi ndërmerrë aktivitete të monitorimit të ndërmarrjeve të energjisë lidhur me sigurinë e furnizimit, por edhe nëse ndërmarrjet janë duke vepruar në pajtueshmëri me kushtet e licencës, zbatimin e rregullave, akteve individuale dhe vendimeve të lëshuara nga rregullatori apo legjisllacioni tjetër në fuqi.

2.3 Sistemi elektroenergjetik

2.3.1 Sistemi i transmetimit

Transmetimi i energjisë elektrike është i një rëndësie të veçantë për sigurinë e furnizimit dhe mbarëvajtjen e tërë sistemit elektroenergjetik. Rrjeti i transmetimit në Kosovë, operohet nga Operatori i Sistemit të Transmetimit dhe tregut - KOSTT që është përgjegjës për sigurinë dhe besueshmërinë e operimit të sistemit elektroenergjetik. Rrjeti i transmetimit ka kapacitete të mjaftueshme për të përballuar kërkesën vendore dhe rrjedhat e energjisë në sistem.

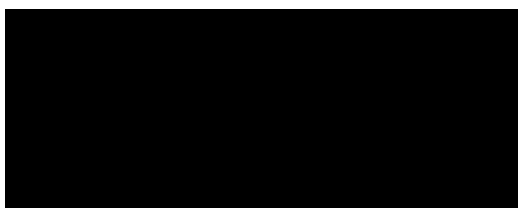
Rrjeti i transmetimit të sistemit elektroenergjetik të Kosovës është i ndërlidhur mirë me sistemin rajonal dhe të Evropës përmes linjave interkonektive me:

- Shqipërinë, Maqedoninë, Malin e Zi dhe Serbinë – me linja 400 kV;
- Shqipërinë dhe Serbinë – me linja 220 kV; dhe
- Serbinë - me dy linja 110 kV.

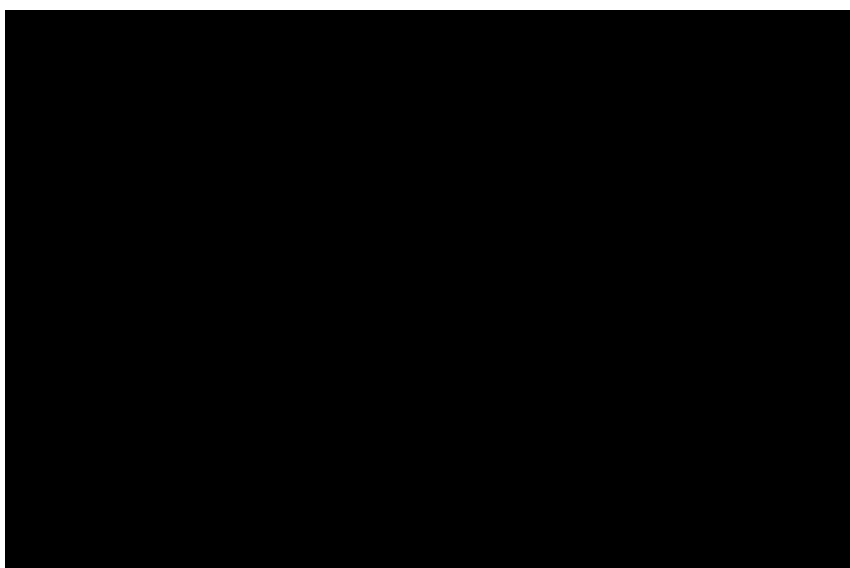
Rrjeti i transmetimit të sistemit elektroenergjetik të Kosovës plotëson nevojat vendore të transmetimit si dhe kriterin N-1 për të gjithë nivelit e tensionit të lartë.

Në tabelat e mëposhtme janë paraqitur kapacitetet transformuese dhe linjat e rrjetit të transmetimit, sipas nivelit të tensionit:

Tab. 2.2 Linjat në rrjetin e transmetimit

Tab. 2.3 Nënstacionet në rrjetin e transmetimit

Skema më poshtë paraqet informata bazë mbi numrin e nënstacioneve (NS), transformatorëve (TR) dhe fuqinë transformuese (VA), gjatësinë e linjave, si dhe centralet kyçura në nivelin përkatës të tensionit.

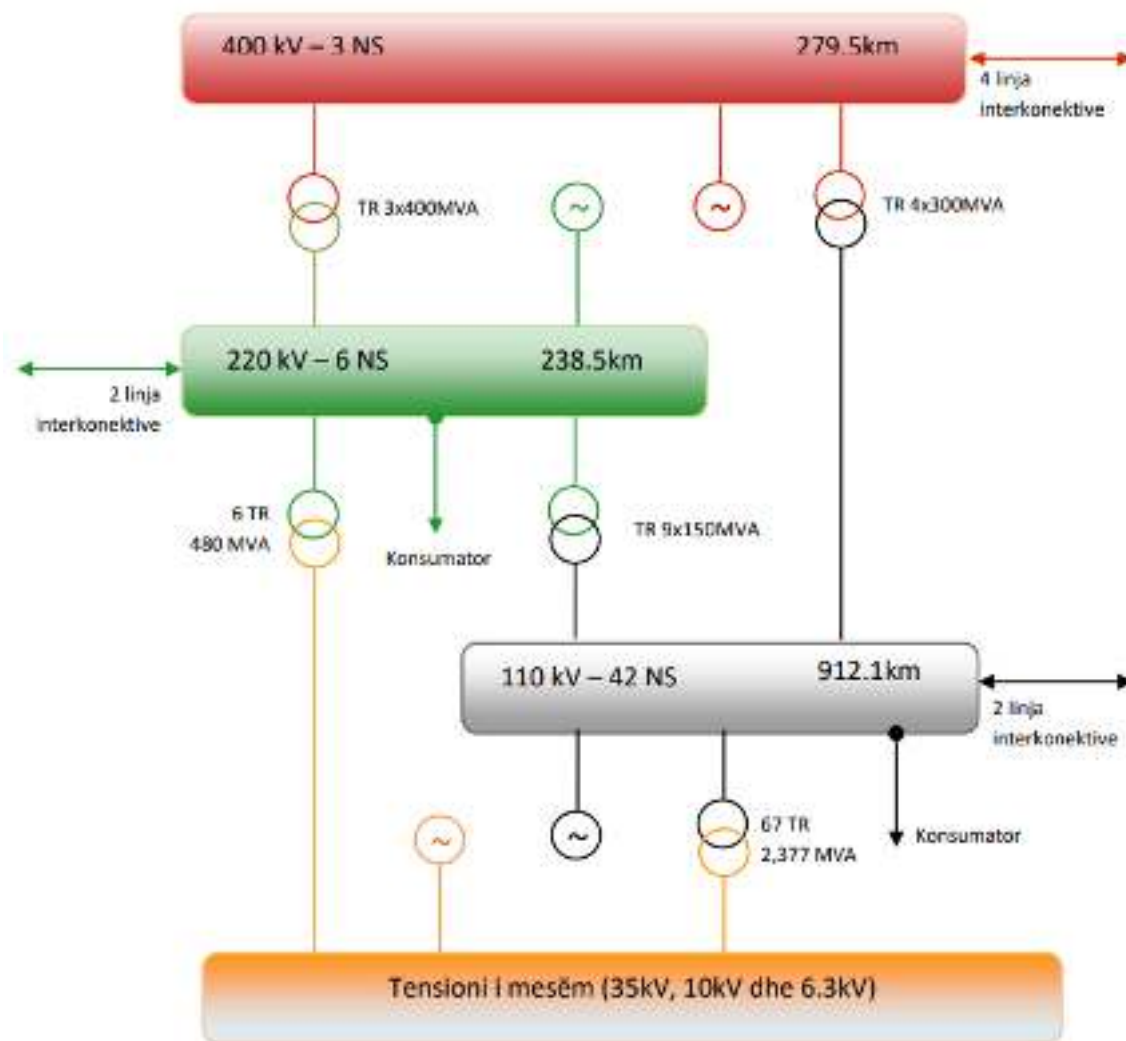

Fig. 2.1 Të dhënat bazë të rrjetit të transmetimit

Rrjedhat e energjisë elektrike

Kosova ka pozitë të favorshme si nyje rajonale, dhe përmes rrjetit të saj të transmetimit rrjedhin sasi të konsiderueshme të energjisë elektrike. Këto rrjedha për secilën linjë interkonektive në Kosovë janë paraqitur në figurën 2.2. Situata në rajon si në vitet paraprake në përgjithësi karakterizohet me mungesë të energjisë elektrike, në veçanti në pjesën jugore; pra, energjia elektrike kryesisht rrjedh nga veriu në drejtim të jugut.

Kosova është vend me nivel të lartë të transitit të energjisë elektrike, ku raporti mes energjisë në hyrje të transmetimit dhe transitit është deri në 26.04% (raporti i transitit). Kjo fuqizon pozitën e sistemit të transmetimit, por edhe i shton humbjet në transmetim dhe shpie te kongjestioni në rrjet. Për të menaxhuar transitin rajonal, shfrytëzohet mekanizmi për kompensimin e transitit mes OST-ve (mekanizmi ITC). Kosova merr pjesë në ITC Mekanizmin për kalkulimin e kompensimit për shpenzimet e transitit dhe obligimet për importet dhe eksportet.

Me fillimin e operimit si Zonë Rregulluese e pavarur në kuadër të Evropës Kontinentale, Kosova ka filluar alokimin e kapaciteteve ndërkufitare dhe menaxhimin e kongjestioneve që nënkupton mbledhjen e të hyrave nga tregtimet ndërkufitare.

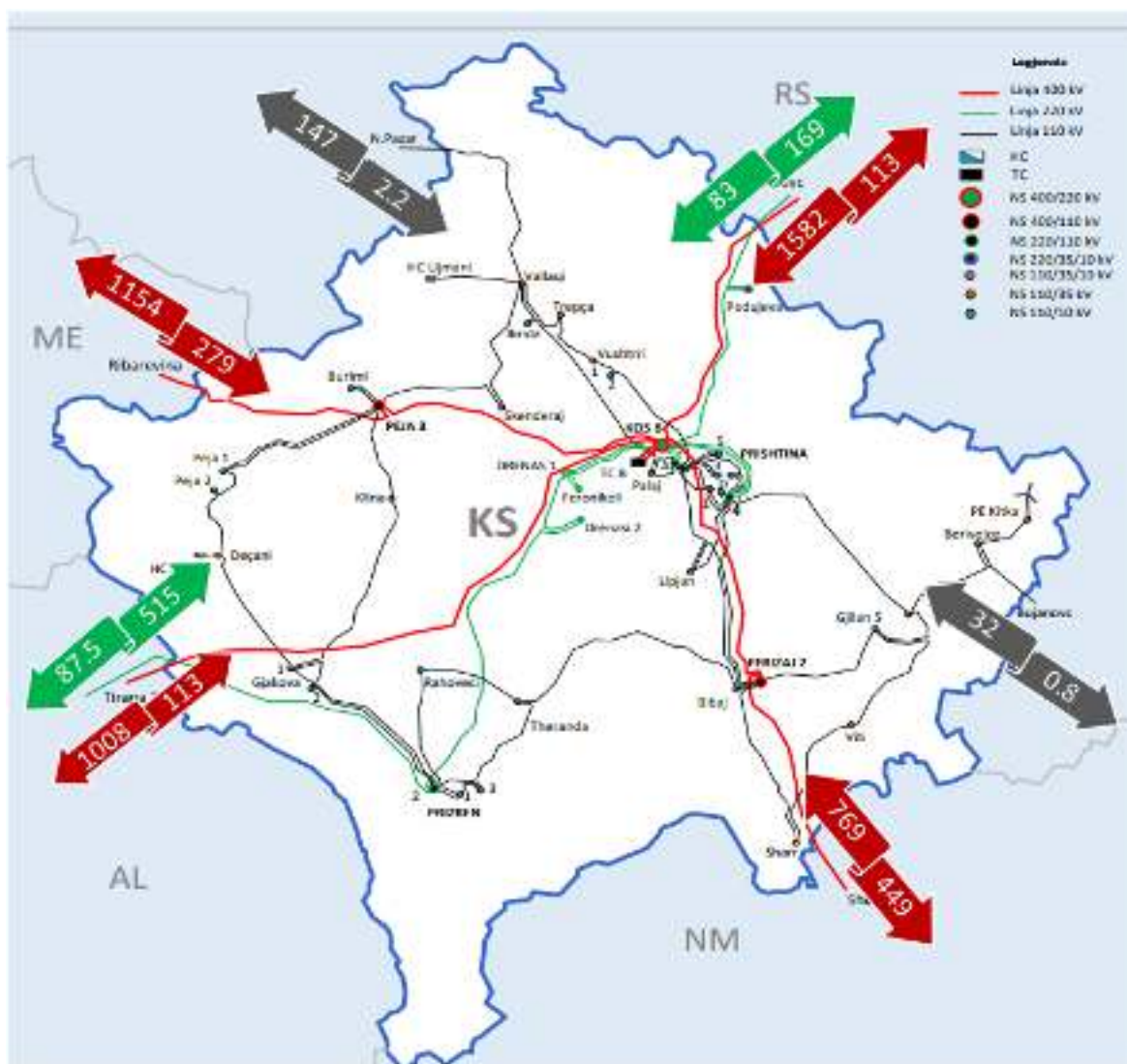

Fig. 2.2. Rrjedha e energjisë elektrike nëpër linjat ndërkufitare 2022

Humbjet e energjisë elektrike në transmetim

Gjatë viteve të fundit vërehet një stabilizim në lakoren e humbjeve të energjisë elektrike në transmetim. Gjatë vitit 2021, humbjet në transmetim kanë qenë 120 GWh, ose 1.75% ndaj konsumit të gjithmbarshëm, ndërsa në vitin 2022 këto humbje ishin 118 GWh, ose 1.81% ndaj konsumit bruto në Kosovë. Humbjet në transmetim gjithashtu përfshijnë humbjet e shkaktuara nga transiti. Humbjet në përqindje ndaj tërë energjisë së futur në rrjetin e transmetimit në vitin 2022 janë 1.25%.

Figura në vijim paraqet lakoren e humbjeve në transmetim gjatë viteve të fundit.

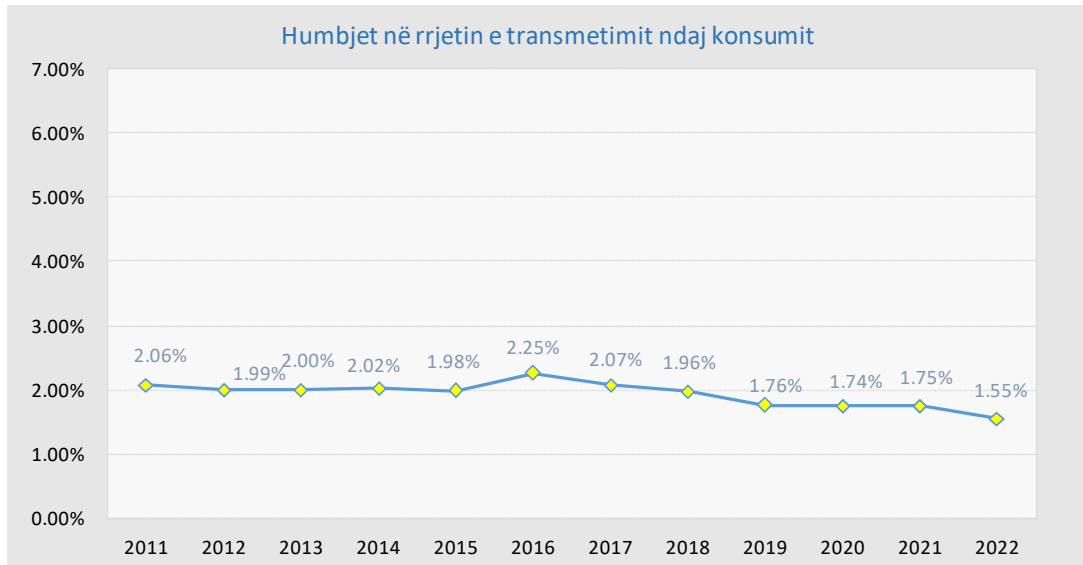

Fig. 2.3. Humbjet në transmetim 2011-2022

Investimet e realizuara dhe të pritura në sistemin e transmetimit

Gjatë viteve të fundit janë realizuar investime me qëllim të përfundimit të sistemit që kanë ndikuar në furnizim më të sigurt dhe cilësor të konsumatorëve. Këto investime kanë shtuar sigurinë e furnizimit dhe kanë rezultuar me zbritje të dukshme të humbjeve.

Projektet që kanë përfunduar në vitin 2021, 2022 dhe janë nën afat garantues njëvjeçar

Menaxhimi i grupit të projekteve të financuara nga BERZH të cilat kanë përfunduar në vitin 2021:

- Linja 110 kV e dyfishtë dhe ajo kabllorike, NS Fushë Kosova;
- NS Prishtina 4- Rehabilitimi i Hargjimit vetjak, Ormaneve AC/DC, Kabllorve; dhe
- Furnizimi dhe Instalimi me UPS në ndërtesën Qëndrore të KOSTT,

Projektet të financuara nga KOSTT, të cilat kanë filluar në vitin 2021, 2022 dhe janë në fazën e implementimit

Projekti në Kastriot (2021) që përfshinë:

- Ndërtimi i NS. 110/35/10(20) kV Kastrioti me transformator 40MVA, dhe
- Ndërtimi i linjës/kabllos 110kV për kyçje të nënstacionit të ri 110/35/10(20) kV Kastrioti.

Projekti në Fushë Kosovë (2022) që përfshinë:

- Ndërtimi i NS. 110/35/10(20) kV Fushë Kosova.

Projektet e fazës së VI dhe VII – Financim nga Banka Gjermane për Zhvillim KfW të realizimit të projekteve.

Sipas Planit Investues ky grup i projekteve është planifikuar të financohet bashkëfinancim KfW /KOSTT. Huamarrja ndërmjet Qeverisë së Republikës së Kosovës, KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) dhe KOSTT në kuadër të bashkëpunimit ndërshtetëror ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Republikës Federale të Gjermanisë. Projektet e planifikuara janë si më poshtë:

- a) Shërbimet konsulente për përgatitjen e tender dosjes dhe mbikëqyrje të realizimit të projekteve;
- b) LOT 1 - NS 110/10(20) kV Dragashi me transformatorë 2x40MVA dhe linja transmetuese;
- c) LOT 2 - Rehabilitimi i NS dhe furnizimi me transformatorë të fuqisë 40MVA;
- d) LOT 3: Dizajni, furnizimi dhe instalimi i transformatorëve të fuqisë;
- e) LOT 4: Linjat transmetuese.

Gjatë vitit 2022 është aplikuar për fondin IPA 2023 (Instrument for Pre-Accession Assistance) në EU për donacion për projektin:

- Ri-vitalizimi dhe përforcimi i segmentit të linjës 110 kV NS Kosova A - NS Bardhi - NS Ilirida - NS Vallaq

Gjithashtu, gjatë vitit 2022 ka vazhduar implementimi i projekteve të nënshkruara për projektet:

- Adaptimi i harduerit dhe softuerit të SCADA-s në NS Rahoveci 110/35/10kV dhe NS Palaj110/35/10kV;
- Adaptimi i Harduerit dhe Softuerit për SCS në NS Gjakova 2;
- Furnizimi me instrumente dhe vegla pune për mirëmbajtje të pajisjeve telekomunikuese;
- Furnizimi me kablllo optike ADSS;
- Furnizimi me klima në Nënstacionet e KOSTT;
- Furnizim me Harduer.

Për dy projektet e para kontratat janë nënshkruar në fund të vitit 2021.

2.3.2 Rrjeti i shpërndarjes

Gjatë viteve të fundit në rrjetin e shpërndarjes ka pasur investime, megjithatë ato kanë qenë të pamjaftueshme për të siguruar furnizim cilësor dhe të qëndrueshëm për konsumatorët.

Rrjeti i shpërndarjes përbëhet nga linjat e tensionit 35 kV, 20 kV, 10 kV, 6 kV dhe 0.4 kV, si dhe nënstationet përkatëse të nivelit 35/xx kV/kV e më ulët.

Investimet e vazhdueshme kanë pasur për qëllim përforcimin dhe zgjerimin e kapaciteteve transformuese dhe linjave përkatëse të sistemit të shpërndarjes, si rezultat i shtimit të konsumit vit pas viti. Të dhënat bazike të nënstationeve dhe linjave të tensioneve të ndryshme, si dhe gjatësia e sistemit përkatës të shpërndarjes janë paraqitur në tabelën në vijim.

Tab.2.4 Numri i nënstationeve të OSSH sipas nivelit të tensionit

Tab.2.5Të dhënat themelore për linjat e OSSH

Humbjet në shpërndarje

Humbjet e përgjithshme në shpërndarje janë shumë të larta. Këto humbje ndahen në humbje teknike, dhe humbje komerciale të cilat shfaqen si rezultat i shfrytëzimit të paautorizuar të energjisë elektrike.

Figura e më poshtme tregon trendin e ndryshimit të humbjeve teknike, komerciale dhe humbjeve të përgjithshme në rrjetin e shpërndarjes gjatë viteve 2011 – 2022.

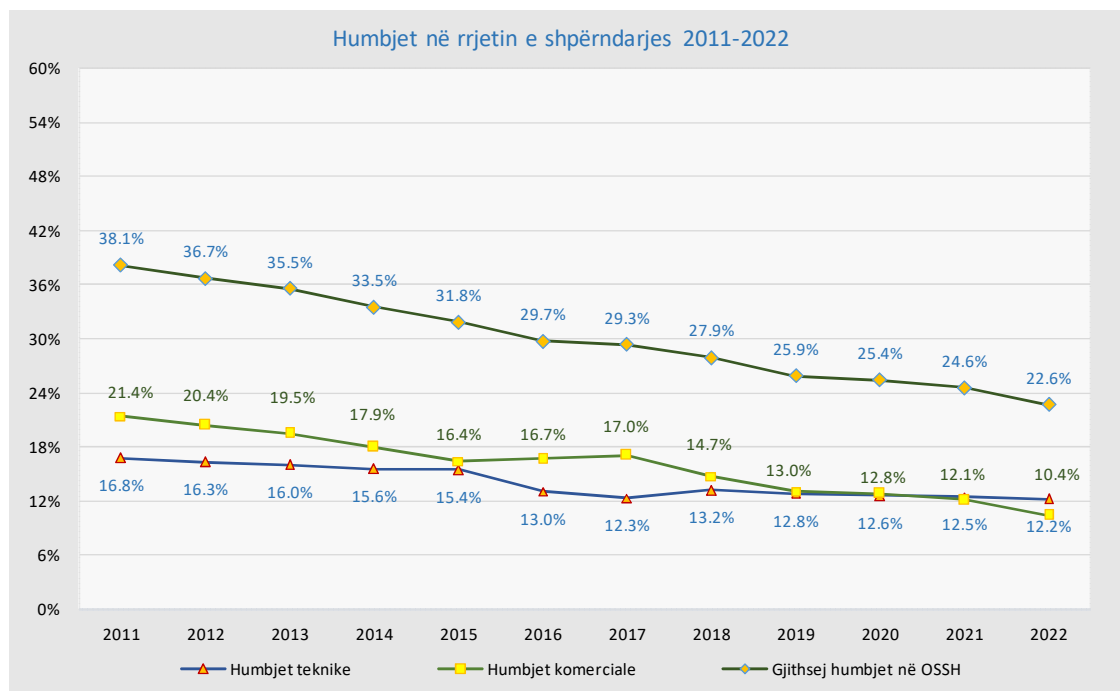

Fig.2.4.Humbjet në shpërndarje 2011-2022

Investimet e realizuara dhe të pritura në sistemin e shpërndarjes

Gjatë viteve të kaluara janë realizuar investime në rrjetin e shpërndarjes që kryesisht kanë qenë investime emergjente dhe të fokusuara në rrjetin e tensionit të ultë dhe transformatorët e mbingarkuar, pa i neglizhuar edhe investimet e tjera të nevojshme. Këto investime kanë qenë:

- Investimet në ngritjen e kapaciteteve në nënstationet e tensionit të mesëm (TM);
- Investimet në Largpërçuesit (LP) e tensionit të mesëm (TM);

- Investimet në përmirësimin e rrjetit të tensionit të ulët (TU);
- Investimet në kalimin nga tensioni i mesëm 35 dhe/ose 10 kV në 20 kV;
- Investimet në mirëmbajtje;
- Investimet në pikën matëse; dhe
- Investimet në SCADA.

Investimet që priten në kapacitetet e reja të shpërndarjes

Objektivat kryesore të Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes në investime janë të fokusuara në zvogëlimin e humbjeve teknike dhe komerciale, sigurimin e qëndrueshmërisë së furnizimit kualitativ të energjisë elektrike duke përkrahur edhe rritjen e ngarkesës, si dhe rehabilitimin dhe modernizimin i rrjetit elektrik.

Në rrjetin e shpërndarjes do të vazhdojnë investimet në ngritjen e kapaciteteve në nënstationet e tensionit të mesëm (TM); largpërçuesit (LP) e tensionit të mesëm dhe të ulët; përmirësimin e rrjetit të tensionit të ulët; mirëmbajtje; pikën matëse; dhe SCADA sistemin.

ZRRE ka analizuar dhe aprovuar planin zhvillimor dhjetë vjeçar të operatorit të sistemit të shpërndarjes për periudhën 2023 - 2032, ku projektet investive për gjatë viteve do të rriten në rrjetin e shpërndarjes.

2.3.3 Kualiteti i furnizimit

Standardet e cilësisë së furnizimit dhe shërbimit me energji elektrike janë element i rëndësishëm i rregullimit të sektorit të energjisë. Për këtë qëllim Rregullatori ka të zhvilluar dhe të aprovuar Rregullën për standardet e cilësisë të shërbimit të energjisë elektrike.

Standardet e cilësisë së furnizimit dhe shërbimit me energji elektrike definoohen dhe monitorohen sipas fushave në vijim:

- Kontinuiteti i furnizimit;
- Cilësia e tensionit; dhe
- Cilësia komerciale.

Kontinuiteti i furnizimit është i ndërlidhur me disponueshmërinë e sistemit energjetik, përkatësisht paraqet numrin dhe kohëzgjatjen e ndërprerjeve për çdo konsumator brenda një viti, si dhe energjinë e pa furnizuar. Kontinuiteti i furnizimit matet me anë të indekseve:

- SAIDI - *Indeksi mesatar i kohëzgjatjes së ndërprerjeve në sistem;*
- SAIFI - *Indeksi mesatar i frekuencës së ndërprerjeve në sistem; dhe*
- ENS - *Energjia e pafurnizuar,*
- AIT - *Koha mesatare e ndërprerjes.*

Figura e më poshtme tregon indeksat AIT (në orë) dhe ENS (GWh) për vitin 2022 dhe ENS (GWh) për vitet 2015 - 2022 për rrjetin e transmetimit dhe indeksat SAIDI (në orë), SAIFI (numri i ndërprerjeve) dhe ENS (GWh) për vitet 2015 - 2022 rrjetin e shpërndarjes.

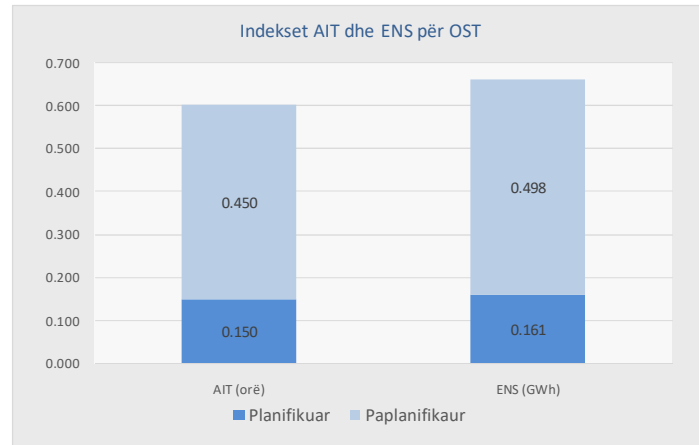

Fig. 2.5 Indikatorët AIT dhe ENS për OST për vitin 2022

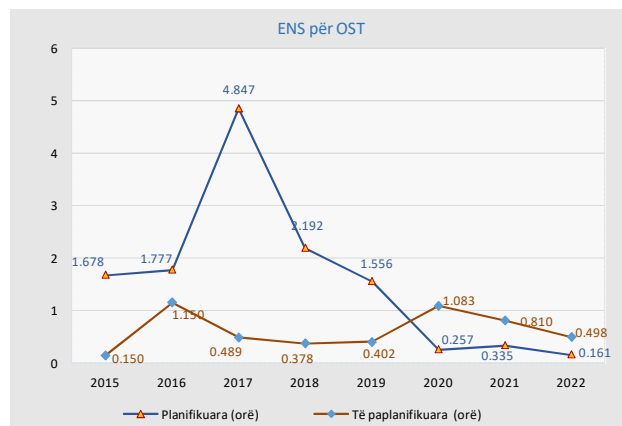

Fig. 2.6 Indeksi matës ENS për OST për periudhën 2015 - 2022

Fig. 2.7 Indikatorët SAIDI, SAIFI dhe ENS për OSSH për periudhën 2011-2022

Cilësia e tensionit është e ndërlidhur me aspektin teknik të sistemit të energjisë elektrike dhe krahasohet ndaj tensionit nominal, që kryesisht gjatë kësaj periudhe është monitoruar përmes regjistrimit të ankesave të konsumatorëve lidhur me cilësinë e tensionit. Standardet e cilësisë së tensionit janë të përcaktuara në Rregullën për Kushtet e përgjithshme të furnizimit me energji, në Kodin e shpërndarjes dhe Kodin e matjes së shpërndarjes.

Cilësia komerciale përcakton efikasitetin dhe saktësinë e zgjidhjes së ankesave dhe kërkesave të konsumatorëve. Të dhënat për identifikimin e cilësisë komerciale, ndahen në tri kategori, që janë:

- Kyçjet/lidhjet e reja;
- Pëlqime energjetike; dhe
- Ankesat e konsumatorëve

2.4 Gjenerimi i energjisë elektrike

Kosova posedon parakushtet për prodhimin e energjisë elektrike, jo vetëm për të mbuluar nevojat e veta por edhe për të eksportuar. Sistemi elektroenergjetik i Kosovës është i dizajnuar kryesisht për të prodhuar energji elektrike bazë nga burimet konvencionale me linjit, dhe mbulimi i ngarkesave maksimale dhe balancimi i sistemit mbetet sfidë e madhe për të gjithë pjesëmarrësit në sektor.

Edhe pse njësitë gjeneruese me linjit të cilat janë në operim janë të vjetruara, gjatë viteve të fundit kanë pasur rritje të prodhimit, megjithatë prodhimi vendor nuk është i mjaftueshëm për të mbuluar konsumin në rritje të vazhdueshme, andaj, një pjesë e konsumit të energjisë elektrike në Kosovë mbulohet nga importi gjatë periudhave të ndryshme kohore, sidomos në kohën e pikut. Me gjithë këtë në periudha të caktuara, posaçërisht gjatë natës - në tarifën e ulët, paraqiten teprica të energjisë elektrike të cilat eksportohen.

2.4.1 Kapacitete gjeneruese dhe gjenerimi i energjisë elektrike në vitet paraprake

Kapacitetet e gjenerimit të energjisë elektrike në Kosovë kryesisht dominohen nga termocentralet me linjit Kosova A dhe Kosova B. Këto dy termocentralet bashkërisht kanë kapacitet të instaluar të përgjithshëm prej 1,478 MW. Për shkak të vjetërsisë dhe mos operimit të dy njësive të TC Kosova A, kapaciteti në dispozicion i të dy TC-ve është mjaft më i ulët se sa kapaciteti i instaluar. Së bashku, kapaciteti i gjithmbarshëm në dispozicion i njësive të këtyre termocentraleve arrin rreth 960MW.

Aktualisht, gjenerimi i energjisë elektrike nga termocentralet mbulon rreth 90% të gjenerimit të përgjithshëm në Kosovë. Përveç gjenerimit nga termocentralet, gjenerimi përkrahët edhe nga hidrocentralet: HC Ujmani me kapacitet të instaluar prej 35MW, kaskada e lumit Lumbardhë me kapacitet rreth 32 MW, Centrali me Turbina të Erës WIND PARK-KITKA me kapacitet rreth 32.4 MW, dhe WIND PARK SELAC 1,2 dhe 3 me kapacitet rreth 105 MW si dhe Hidrocentralet të vogla të kyçura në sistemin e shpërndarjes me kapacitet të instaluar 71.23 MW.

Tab.2.6 Kapacitetet e gjenerimit të energjisë elektrike

Termocentrali Kosova A ka pesë njësi të cilat janë ndërtuar gjatë viteve të 60-ta dhe 70-ta të shekullit të kaluar. Aktualisht funksionojnë njësitë A3, A4 dhe A5. Njësitë A1 dhe A2 nuk janë në funksion për disa vite. Disponueshmëria e njësive të Kosovës A është rreth 50-60%.

Termocentrali Kosova B përbëhet nga dy njësi me djegie linjiti me kapacitet të instaluar të gjenerimit prej 2x339 MVA. Mes viteve 2000 dhe 2002 janë realizuar projekte të ndryshme për rehabilitimin e këtyre blloqeve. Qëllimi i projekteve të caktuara rehabilituese ka qenë ngritja e nivelit të performancës së TC Kosovës B për të shtuar disponueshmërinë dhe karakteristikat kontrolluese. Termocentrali Kosova B sot vepron me efikasitet më të ulët - me kapacitet prej rreth 310MW për njësi (në prag rreth 265MW). Njësitë e termocentralit Kosova B së shpejti do të arrijnë fundin e jetëgjatësisë së paraparë të tyre, andaj investime dhe masa të theksuara rehabilitimi janë planifikuar të realizohen gjatë viteve 2025/2026 për t'i sjellë këto dy njësi në nivelin e standardeve që kërkohen për operim, e me këtë arrihen përbushja e standardeve të detyrueshme të emetimit të Direktivës Industriale të Emisioneve.

Për shkak të mirëmbajtjes më të mirë të kapaciteteve gjeneruese, investimeve të mëdha në riparimin e njësive gjeneruese, dhe prodhimit të sasive të mjaftueshme të thëngjillit, prodhimi i energjisë elektrike ka shënuar rritje gjatë viteve.

Diagrami në vijim paraqet gjenerimin e gjithmbarshëm në Kosovë gjatë viteve 2011-2022, ku vërehet një rritje e vazhdueshme gjatë vitin 2022.

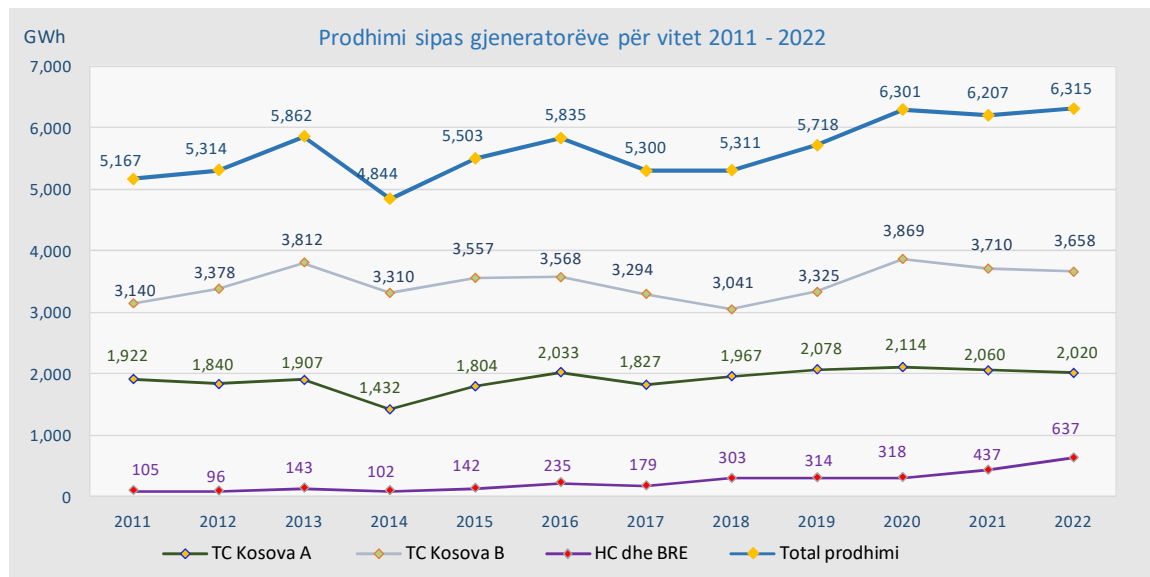

Fig.2.8. Gjenerimi i gjithmbarshëm 2010-2020

2.4.2 Operimi i njësive gjeneruese

Remontet e parapara për TC Kosova A dhe TC Kosova B në vitin 2021 janë shtyrë për shkaqe teknike të cilat kanë rrjedhur si rezultat i kufizimeve pandemike, gjë që ka ndikuar që operimi i këtyre njësive të jetë më i lartë se ai i parashikuar në bilancin energjetik, që gjithashtu kanë realizuar me prodhim më të lartë..

Krahasuar me vitin e kaluar numri i rënieve nga operimi i njësive gjeneruese me linjit ka qenë pothuajse e njëjtë.

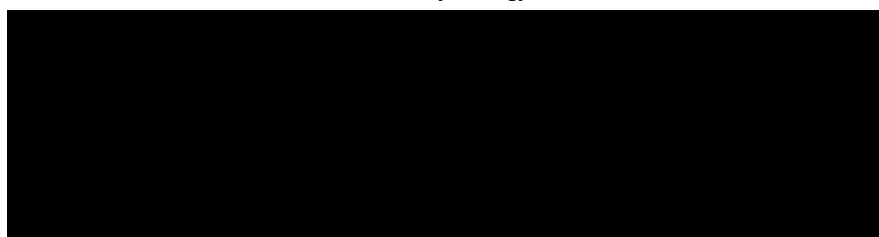
Në tabelën e mëposhtme janë të paraqitura llojet e ndaljeve të termocentraleve për vitin 2021.

Tab.2.7 Ndalesat e njësive gjeneruese 2021

2021	TC Kosova A			TC Kosova B	
	A3	A4	A5	B1	B2
Ndalesat e planifikuara	2	4	3	2	2
Ndalesat e paplanifikuara	7	0	2	8	2
Rëniet	3	0	1	7	6
Gjithsej ndalesa	12	4	6	17	10
Orë pune	6,614	2,726	7,202	7,411	7,374

Në tabelën e mëposhtme janë të paraqitura llojet e ndaljeve të termocentraleve për vitin 2022.

Tab. 2.8 Ndalesat e njësive gjeneruese 2022

Vlen të theksohet se njësia B1 dhe B2 kanë operuar rreth 86 % të orëve të vitit, përderisa në vitin 2021 kanë operuar 84% në vit..

2.4.3 Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë

Me Ligjin për Energjinë Nr. 05/L-081 në fuqi është përcaktuar politika e zhvillimit të BRE-ve, e cila ka për qëllim promovimin e shfrytëzimit ekonomik e të qëndrueshëm të potencialeve vendore të BRE-ve, në funksion të plotësimit të nevojave për energji, rritjes së sigurisë së furnizimit dhe mbrojtjes së mjedisit, e cila është pjesë përbërëse e Strategjisë së Energjisë së Republikës së Kosovës.

Ministria përkatëse për zbatimin e politikave të BRE-ve sipas legjislacionit në fuqi, ka përcaktuar me akt të veçantë nënligjor kornizën ligjore për promovimin e BRE ve, në harmoni me kërkesat e Direktivës përkatëse të Bashkimit Europian për BRE.

Me Ligjin për Rregullatorin e Energjisë Nr. 05/L-084 është përcaktuar se ndërtimi i kapaciteteve të reja gjeneruese (BRE), sistemeve të reja për bartjen dhe shpërndarjen e gazit natyror, përfshirë interkonektorët, si dhe linjat direkte elektrike dhe gazsjellësit direkt për bartjen e gazit natyror do të bëhet në pajtim me procedurat e Autorizimit sipas këtij ligji, e cila do të ndërmerret nga Zyra e Rregullatorit për Energji, në përputhje me kritere objektive, transparente dhe jo-diskriminuese.

Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës për periudhën 2022-2031 është aprovuar dhe Projektligji për Burimet e Ripërtëritshme është në proces të aprovimit, ku paraqesin edhe obligime për ZRRE-në, për zbatimin e politikave të Burimeve të Ripërtëritshme dhe hartimin e kornizës ligjore për arritjen e objektivave energjetike.

ZRRE gjatë vitit 2022 si nevojë e ndërtimit të projekteve energjetike ka miratuar: “Rregullën Nr. 03/2022 për procedurën e autorizimit për ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese, sistemeve

të reja të transmisionit dhe distribucionit të gazit, përfshirë interkonektorët, tubacionet direkte për energji termike dhe Linjat Direkte të Energjisë Elektrike dhe Tubacionet Direkte për Transmisionin e Gazit Natyror”.

ZRRE gjatë vitit 2022 ka hartuar edhe Draft/Rregullën për vet-konsumatorët me Burime të Ripërtrishme, ku janë përcaktuar parimet dhe mekanizmat e rregulluar për mbështetjen e konsumatorëve të energjisë elektrike që dëshirojnë të gjenerojnë energji elektrike në ambientet e tyre bazuar në teknologjinë e ripërtërishme për përdorim vetanak.

Përmes kësaj draft/Rregull janë krijuar mundësit që konsumatori fundor që operon brenda hapësirave të tij të vendosura brenda kufijve të ngushtë, që të prodhon energji elektrike të Ripërtërishme për konsum vetanak, si dhe i cili mund të ruajë ose shesë energji elektrike të Ripërtërishme të prodhuar nga vetë ai, me kusht që, për një vetë-konsumator të burimeve të Ripërtërishme jo-familjar, këto veprimtari nuk përbëjnë veprimtarinë e tij kryesore tregtare ose profesionale.

ZRRE ka përfunduar procedurat e konsultimit publik në lidhje me këtë draft/rregulle dhe gjatë fillim vitit 2023 ka aprovuar Rregullën Nr. 03/2023.

ZRRE në kuadër të përmbushjes së detyrimeve të caktuara me legjislacionin në fuqi, ka lëshuar Autorizime për ndërtimin e kapaciteteve gjeneruese, ku çdo aplikues për marrjen e autorizimit iu është nënshtruar analizës së rregullshmërisë dhe plotësimit me korrektësi të dokumentacionit ligjor, administrativ, teknik, financiar dhe mjedisor, si dhe marrjes së lejeve përkatëse, të lëshuara nga institucionet relevante në përputhje me aktivitetin që subjektet kanë kërkuar për marrjen Autorizimit për lejimin e ndërtimit të kapaciteteve të reja gjeneruese bazuar në BRE.

ZRRE gjatë vitit 2022 nga subjektet e ndryshme juridike ka pranuar 2 aplikacione për marrje të autorizimit për ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese nga BRE me një kapacitet total prej 6.75 MW.

ZRRE gjatë vitit 2021 dhe 2022 pas finalizimit të projekteve sipas Autorizimit nga Bordi i ZRRE-së, dhe pas pranimit teknik janë Licencuar dhe kanë hyr në operim tri (3) projekt nga Turbinat e Erës, projekti WIND PARK SELAC 1, 2 dhe 3 me fuqi totale të instaluar prej 104 MW.

ZRRE, ka trajtuar edhe kërkesat/aplikacionet për gjeneratorët për marrjes e statusit të konsumatorit prodhues për vetë-konsum, të cilat pas plotësimit të kërkesave ligjore në pajtim me Rregullën e Autorizimit dhe Skemën Mbështetëse, janë lejuar për të vazhduar me ndërtimin e kapaciteteve gjeneruese për vetë-konsum. Kërkesat e trajtuara deri në fund të vitit 2022 janë rreth 248 aplikime dhe me një kapacitet total prej 8.701 kW.

Po ashtu në proces të kompletimit janë disa projekte për marrjen e autorizimit për ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese, të cilat janë në faza të ndryshme të shqyrtimit, shtatë (7) projekte solar me një kapacitet prej 172 MW, dy (2) projekte të erës me kapacitet prej 70 MW, dhe tri (3) projekte Hidrocentrali DRINI PSHP – REVERZIBIL me një kapacitet prej 250 MW, i cili është i dedikuar për rezerva të energjisë, një projekt nga Biomasa me një kapacitet prej 5.2 MW në Komunën e Ferizajt dhe një projekt hidrik (ri-aplikim) me një kapacitet prej 9.98 MW. Gjithashtu në proces të shqyrtimit dhe vlerësimit janë edhe aplikimet për vet-konsum për marrje të autorizimit, ku pas kompletimit dhe shqyrtimit do të vendoset për lëshim të Autorizimit.

2.5 Kërkesa për energji elektrike dhe ngarkesa maksimale

Kërkesa për energji elektrike ka pasur rritje të vazhdueshme deri në vitin 2010, ndërsa nga viti 2010 ka një stabilizim të konsumit.

Më poshtë është paraqitur kërkesa e gjithmbarshme gjatë viteve 2011-2022.

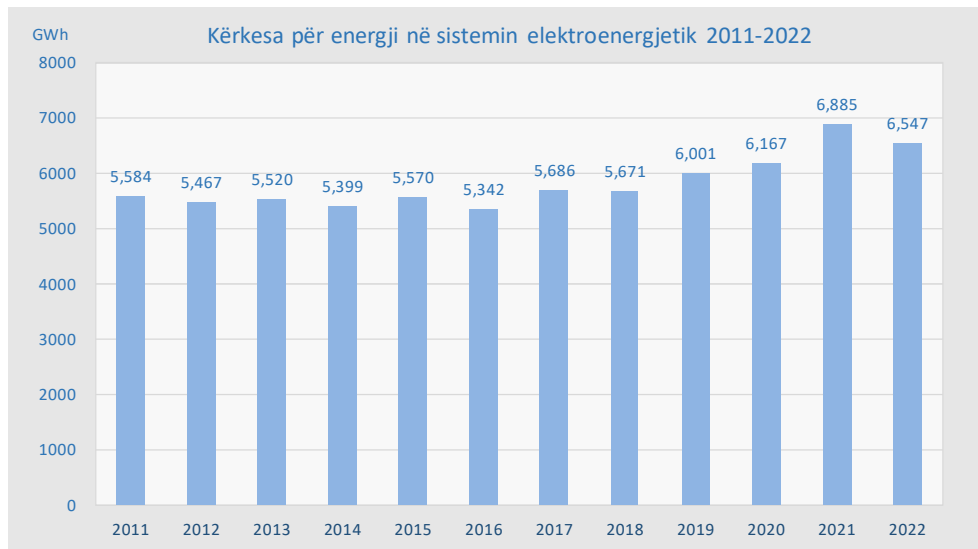

Fig. 2.9 Kërkesa e gjithmbarshme 2011-2022

Kërkesa e gjithmbarshme e energjisë për vitin 2021 ka qenë 6,885 GWh, ndërsa ngarkesa e pikut gjatë dimrit ka qenë 1,398 MW, ndërsa në vitin 2022 kërkesa e gjithmbarshme ka qenë 6,547 GWh, ndërsa ngarkesa e pikut gjatë dimrit ka qenë 1,429249 MW.

Për të vlerësuar ngarkesën e rrjetit të transmetimit, duhet të kryhet një analizë e rrjedhave në rrjet dhe vlerave maksimale të konsumit. Për këtë janë shfrytëzuar pesë (5) vlera të pikut (ngarkesës maksimale) të cilat janë paraqitur për vitet 2021 dhe 2022.

Tabelat në vijim paraqesin pesë vlerat më të larta të ngarkesës për vitin 2021, respektivisht 2022.

Tab. 2.9 Pesë vlerat e pikut në vitin 2021

Tab.2.10 Pesë vlerat e pikut në vitin 2022

Diagramet e nxjerra si mesatare e tërë vitit 2021 dhe 2022 tregojnë se prodhimi ditor orë për orë ka qenë me ndryshime të vogla, ndërsa konsumi ka ndryshuar më tepër në intervalet ditë-natë (peak dhe off-peak). Në formësimin e diagrameve ditore ka ndikuar pjesërisht edhe ndërprerja e furnizimit me energji elektrike. Dallimi mes konsumit gjatë ditës dhe atij gjatë natës është mjaft i lartë.

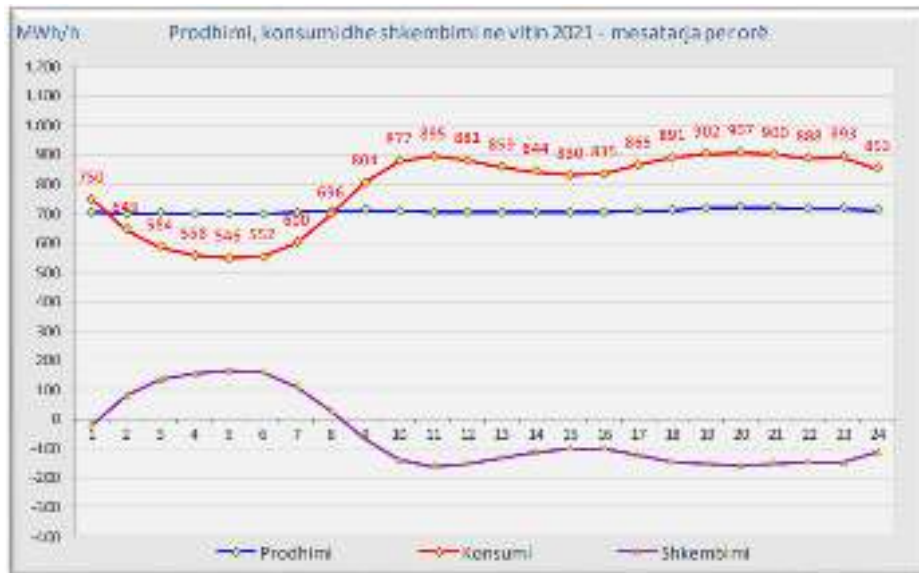

Fig.2.10 Diagrami i mesatares vjetore për orë për vitin 2021

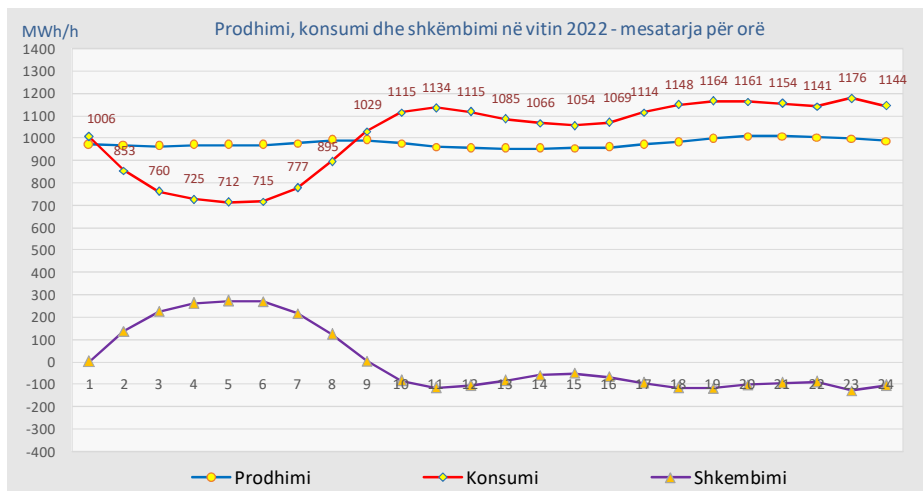

Fig. 2.11 Diagrami i mesatares vjetore për orë për vitin 2022

Dallimi në mes vlerave maksimale dhe minimale të konsumit sipas muajve është mjaftë i madh, dhe në diagramet në vijim janë paraqitur dallimet mes mesatares së vlerave maksimale dhe minimale të konsumit sipas muajve, për vitin 2021 dhe 2022.

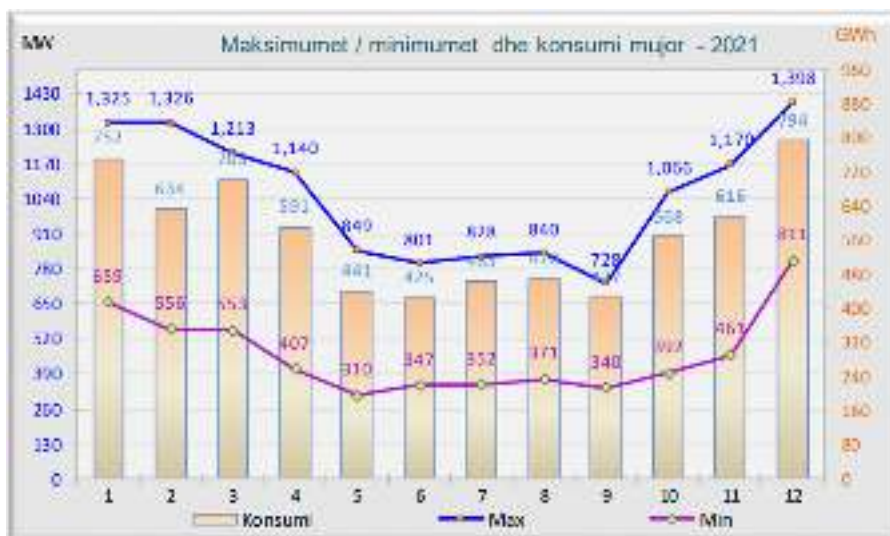

Fig. 2.12 Mesatarja mujore e ngarkesave maksimale dhe minimale 2021

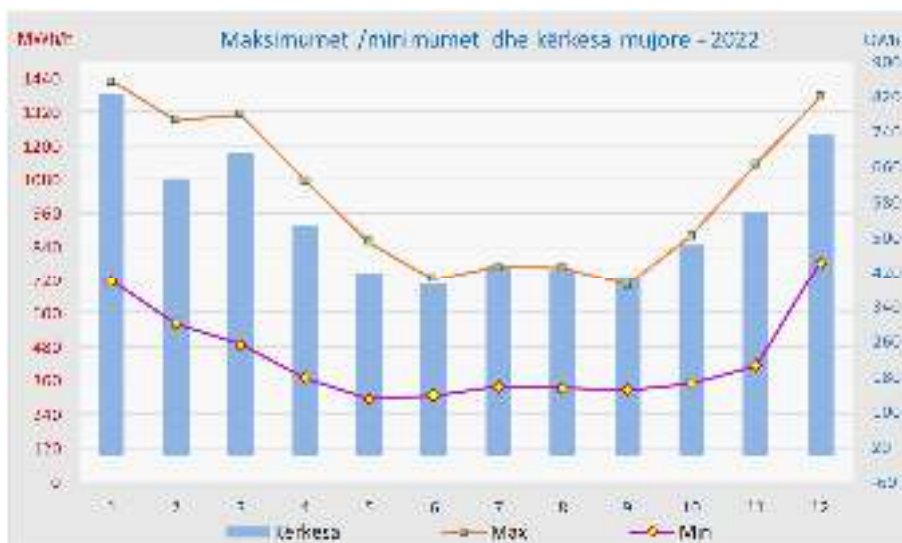

Fig. 2.13 Mesatarja mujore e ngarkesës maksimale dhe minimale 2022

Është me rëndësi të analizohet dhe paraqitet pjesëmarrja e kategorive të konsumatorëve në konsumin e përgjithshëm, në mënyrë që të identifikohet struktura e konsumit. Konsumi i energjisë elektrike sipas kategorive të konsumatorëve për vitet 2021 dhe 2022 është paraqitur në tabelën 2.11. Duhet theksuar se konsumatorët vijues: Ferronikeli, Trepça dhe Sharrceci janë të kyçur në rrjetin e transmetimit.

Tab.2.11 Konsumi sipas kategorisë dhe humbjet

Kategorit e konsumit	2021		2022	
	GWh	Pjesëmarrja ne konsum	GWh	Pjesëmarrja ne konsum
Konsumi ne amviseri	3,131	45.47%	3,121	47.67%
Konsumi Komerzial	1,145	16.62%	1,194	18.24%
Konsumi i industrial	842	12.22%	610	9.31%
Humbjet Komeriale	758	11.01%	646	9.86%
Humbjet Teknike	780	11.33%	757	11.56%
Humbjet ne Transmision	120	1.75%	118	1.81%
Konsumi I mbrendshëm i KEK-ut	110	1.59%	101	1.55%
Total	6,885	100.00%	6,547	100.00%

Në figurat 2.13 dhe 2.14 është paraqitur pjesëmarrja në përqindje e kategorive të konsumit (me humbje dhe pa humbje).

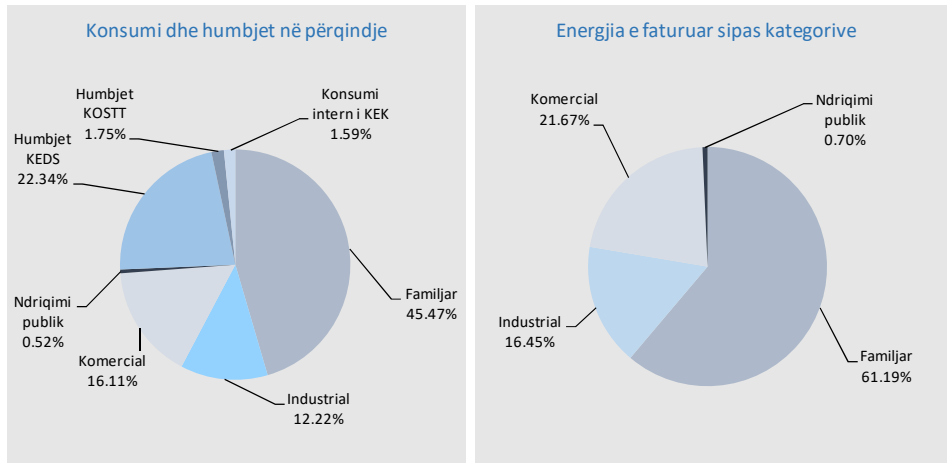

Fig. 2.14 Konsumi sipas kategorive 2021

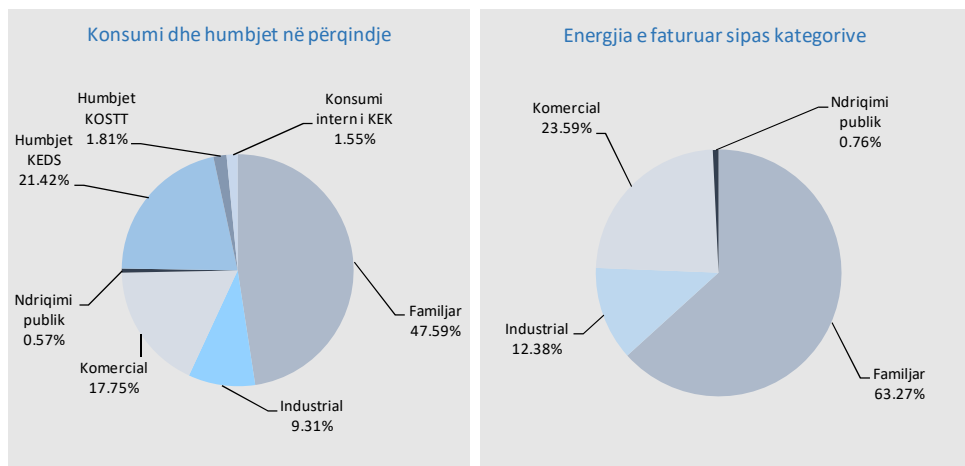

Fig. 2.15 Konsumi sipas kategorive 2022

2.6 Balancimi i kërkesës dhe prodhimit në vitet paraprake

Siç është theksuar edhe më lartë prodhimi i energjisë elektrike në shumicën e viteve ka qenë më i ulët se kërkesa e përgjithshme, por megjithatë është përcjellë me rritje pothuajse të njëjtë me rritjen e kërkesës. Në figurën 2.15 është paraqitur balanca mes prodhimit të energjisë elektrike dhe kërkesës për vitet 2000-2022.

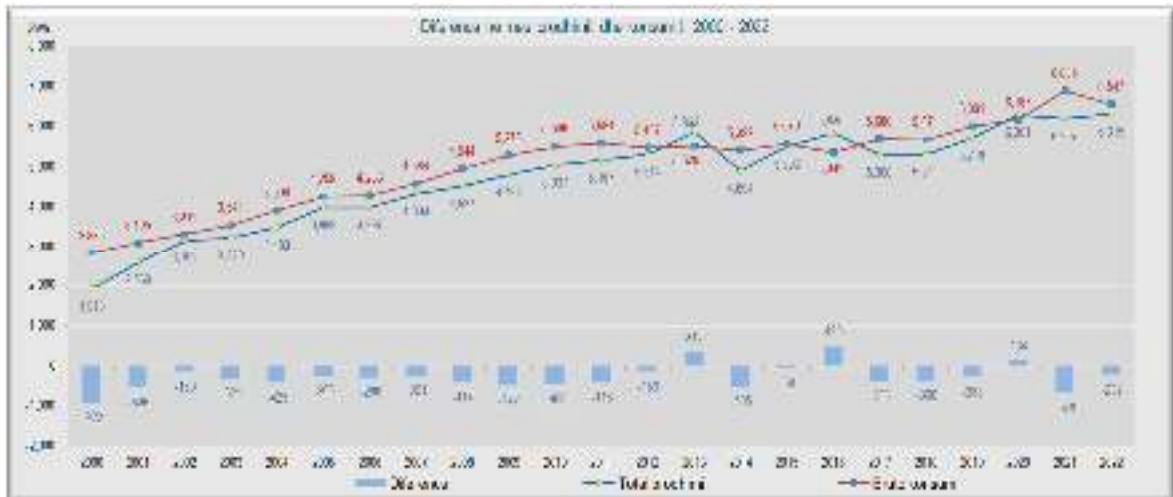

Fig.2.16. Balanca e prodhimit dhe kërkesës për energji elektrike gjatë viteve paraprake (2000-2022)

Gjatë periudhës 2000-2022 kërkesa e gjithmbarshme është rritur për mesatarisht rreth 3.98% në vit. Që nga përfundimi i luftës deri në vitin 2020, njësitë e gjenerimit nuk kanë mbuluar kërkesën për energji elektrike, e cila është kompensuar përmes importit të energjisë elektrike, përveç në vitet 2013, 2016 dhe 2020 kur prodhimi ka tejkaluar kërkesën dhe Kosova ka qenë neto eksportuese e energjisë elektrike.

Për periudhën 2021 – 2022, situata sa i përket energjisë elektrike mund të përmblihet si në vijim:

- Prodhimi i energjisë elektrike në vitet 2021 dhe 2022 ka qenë më i ulët se kërkesa.
- Humbjet teknike dhe komerciale vazhdojnë të jenë në nivel të lartë me një zvogëlim të lehtë; posaçërisht humbjet komerciale të cilat mbesin shumë të larta, dhe paraqesin sfidë për sektorin e energjisë;
- Norma e arkëtimit ka qenë 90.85% në vitin 2021 dhe 94.64% në vitin 2022;
- Importet e energjisë elektrike vazhdojnë të mbulojnë një pjesë të konsumit të përgjithshëm; dhe
- Balancimi i sistemit të energji elektrike në disa raste është arritur përmes ndërprerjes së furnizimit.

2.7 Parashikimi i kërkesës dhe gjenerimit për periudhën 2023 - 2032

Për furnizim të sigurt të konsumatorëve nevojitet planifikim adekuat i parashikimit të kërkesës dhe gjenerimit të energjisë elektrike duke përfshirë problemet që mund të paraqiten gjatë implementimit. Çështjet me rëndësi rreth furnizimit të konsumatorëve me energji elektrike janë:

- Rritja e vazhdueshme e konsumit të energjisë elektrike që nuk mund të mbulohet nga gjenerimi në vend;
- Humbjet e përgjithshme të energjisë elektrike që vazhdojnë të jenë të nivelit të lartë;
- Humbjet jo-teknike (shfrytëzimi i paautorizuar i energjisë elektrike) mbeten në nivel të lartë;
- Mungesa e burimeve alternative të energjisë për nevoja të balancimit të sistemit;
- Çmimet e ulëta të energjisë elektrike në krahasim me çmimet e tregut rajonal;
- Çmimet relativisht të larta të burimeve tjera të energjisë (p.sh. naftës, druri, gazi natyror, etj.), që ndikojnë në orientimin e konsumatorëve të përdorin energjinë elektrike për ngrohje.
- Konsumi i rritur i karburanteve të lëngshme që rezulton me rritjen e importeve të përgjithshme të energjisë në Kosovë.

2.7.1 Parashikimi i kërkesës për skenarë të ndryshëm të rritjes ekonomike

Bazuar në bilancin afatgjatë të energjisë për vitet 2023 – 2032 që është miratuar nga ZRRE, në vijim janë paraqitur projeksionet e rritjes së BPV-së gjatë 10 viteve që është në harmoni me Strategjinë e energjisë, të cilat janë shfrytëzuar për të parashikuar kërkesën për energji elektrike.

Tab.2.12 Tre skenarët e rritjes së normës së BPV-së [%] për periudhën 2023-2032

Rritja vjetore [%]	2023-2032
GDP Skenari ultë	2.2%
GDP Skenari bazë	4.3%
GDP Skenari lartë	5.4%

(Skenari bazë konsiderohet më i pranueshëm sa i përket parashikimit të kërkesës)

Skenari i kërkesës bazë për energji elektrike (BDS) parasheh një rritje të lehtë të kërkesës në sektorin e amvisërive, ndërsa një rritje të lartë në sektorin e shërbimeve dhe sektorin industrial. Kërkesa e energjisë (skenari bazë) në vitin 2023 parashihet të jetë 7,021 GWh; ndërsa në vitin 2032 kërkesa parashihet të arrijë 8,226 GWh; ndërsa ngarkesat përkatëse të pikut për vitet e njëjta parashihen të jenë rreth 1,449MW dhe 1,529MW.

Kërkesat e energjisë elektrike dhe ngarkesat e pikut për tre skenarët janë paraqitur në tabelën 2.13.

Tab.2.13 Kërkesa e energjisë elektrike dhe ngarkesat e pikut për periudhën 2023– 2032

Bruto kërkesa [GWh]	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Skenari bazë	6,685	7,021	7,378	7,432	7,499	7,601	7,678	7,780	7,908	8,073	8,226
Skenari ultë	6,685	6,880	7,267	7,283	7,312	7,373	7,409	7,468	7,552	7,670	7,773
Skenari lartë	6,685	7,056	7,489	7,580	7,687	7,829	7,947	8,091	8,264	8,477	8,678
Ngarkesa maksimale [MW]	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Piku bazë	1,429	1,449	1,455	1,472	1,491	1,486	1,493	1,502	1,514	1,524	1,529
Piku ultë	1,429	1,395	1,396	1,413	1,424	1,425	1,419	1,427	1,438	1,442	1,453
Piku lartë	1,429	1,480	1,505	1,531	1,558	1,561	1,554	1,575	1,583	190	1,597

Parashikimi i rritjes së kërkesës sipas skenarit të kërkesës së lartë nënkupton investime të arsyetuara pamjaftueshëm apo të parakohshme për ndërtimin e kapaciteteve të reja të gjenerimit, si dhe investime për zgjerimin e kapaciteteve të rrjeteve të transmetimit dhe shpërndarjes.

Në Figurën 2.16 janë paraqitur skenari bazë i rritjes së kërkesës për energji elektrike, për të gjitha kategoritë e konsumatorëve, përfshirë humbjet teknike në rrjetet e transmetimit dhe shpërndarjes dhe humbjet komerciale në OSSH (Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes) të shpërndara në kategoritë e konsumatorëve, për periudhën 2023-2032.

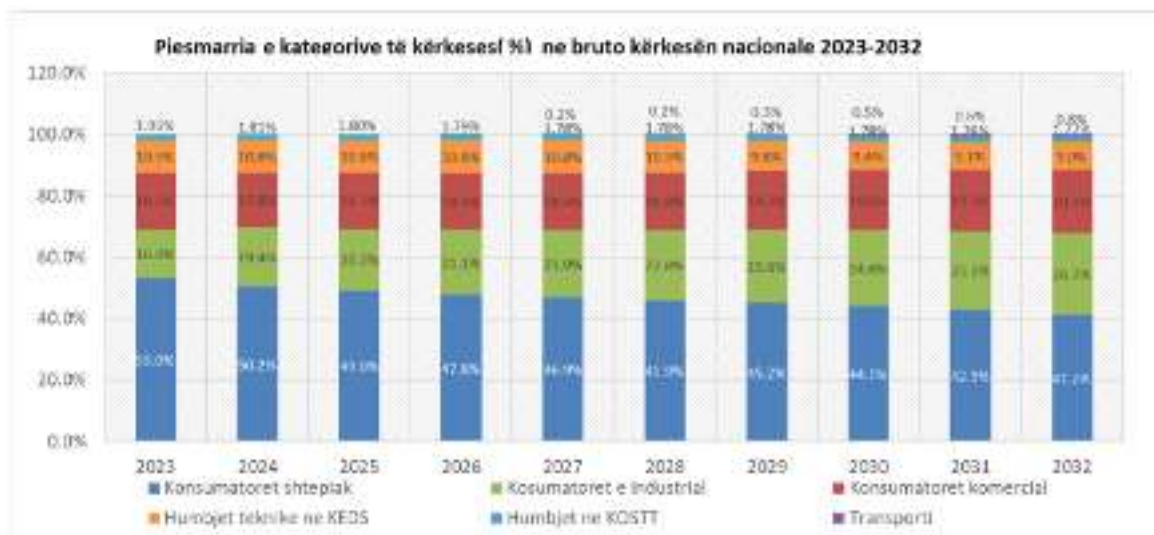

Fig. 2.17. Skenari bazë i kërkesës për energji elektrike për periudhën 2023-2032, i ndarë sipas kategorive të konsumatorëve

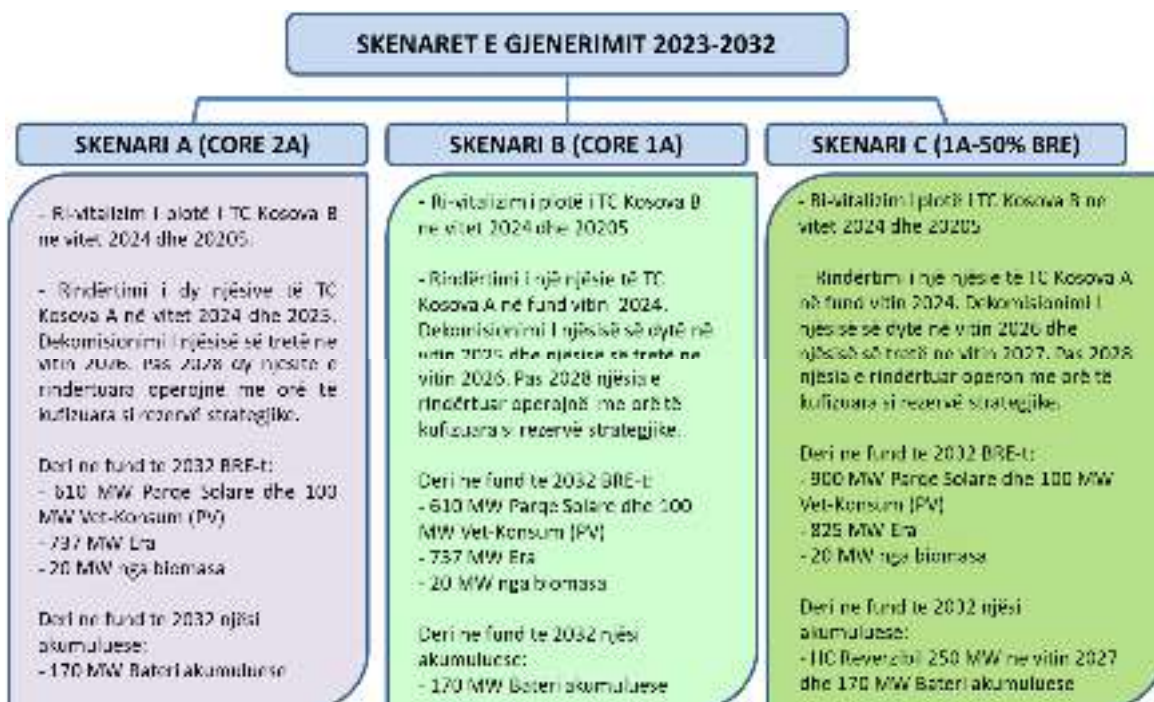
Duhet theksuar se të dhënat mbi parashikimin e konsumit industrial janë ofruar nga Trepça dhe SharrCem (përmes pyetësorëve të KOSTT-it) si dhe nga parashikimi i kërkesës nga Ferronikeli. Zhvillimi i pjesës së mbetur të konsumit industrial, siç janë industria e ushqimit, industria e lehtë, parqet industriale (bizneset prodhuese), etj. kryesisht bazohen në parashikimet e BPV-së si faktori kryesor për zhvillimin e këtij sektori, përkatësisht për rritjen e konsumit të energjisë elektrike për nevoja industriale.

2.7.2 Parashikimi i gjenerimit të energjisë elektrike

Parashikimi i gjenerimit të energjisë elektrike për periudhën 2023-2032 bazohet në dy skenarët e COR-2A dhe COR-1A të Strategjisë së Energjisë 2022-2031 dhe skenari i tretë i përcaktuar nga OST (KOSTT)..

Skenarët e zhvillimit të kapaciteteve të reja gjeneruese (termocentrale, burimet e ripërtëritshme dhe fleksibile) janë paraqitur në Tabelën 2.14.

Tab.2.14 Tre skenarët e zhvillimit të kapaciteteve të gjenerimit në periudhën 2023-2032

a) **Skenari A** i moderuar sa i përket intensitetit të de-karbonizimit parasheh diversifikimin e gjenerimit si në vijim:

- Në vitin 2024 njësia B1 e TC Kosova B nga muaji maj futet në rivitalizim të përgjithshëm dhe kthehet në operim në janar të vitit 2025. Në vitin 2025 futet në rivitalizim të përgjithshëm edhe njësia e dytë B2 dhe kthehet në operim në vitin 2026. TC Kosova B do të ketë rritje të kapacitetit dhe niveli i emitimit të ndotësve do të jetë në pajtueshmëri me direktivat Evropiane mbi normat e emitimit nga njësit gjeneruese me lëndë fosile.
- Njësia A3 e TC Kosova A do të futet në ri-ndërtim në vitin 2024 dhe në vitin 2025 do të ri-kthehet në punë me kapacitet neto 180 MW dhe niveli i emitimit të ndotësve do të jetë në pajtueshmëri me direktivat Evropiane mbi normat e emitimit nga njësit gjeneruese me lëndë fosile.
- Njësia A4 do të futet në ri-ndërtim në vitin 2025 dhe në vitin 2026 do të ri-kthehet në punë me kapacitet neto 180 MW.
- Njësia A5 do të de-komisionohet në vitin 2026.
- Pas vitit 2028 njësia (njësitë) e rinovuar(a) të termocentralit “Kosova A” do të punojnë si rezervë strategjike nga viti 2028, që do të thotë se kjo (këto) njësi do të jetë (jenë) në dispozicion në sezonin e ngrohjes kur kërkesa për energji elektrike është më e lartë, ose në raste të jashtëzakonshme si kriza e fundit energjetike. Njësia e tretë operuese e këtij termocentrali do të mbyllet përgjithmonë pasi të ketë përfunduar rinovimi i njësive të tjera të linjtit.¹
- Sa i përket BRE-ve burimet nga era nga kapacitetet aktuale 137 MW deri në vitin 2032 do të mbërrijnë vlerën 737 MW

¹ Nga Draft Strategjia e Energjisë 2022-2031, Objektivi specifik 1.3: Rehabilitimi i kapaciteteve ekzistuese të prodhimit të energjisë elektrike, faqe 32.

- Burimet solare (fotovoltaike) nga 10 MW sa janë tani të instaluar në vitin 2032 do të mbërrijnë vlerën 610 MW. Kapacitetet gjeneruese vet-konsum (Prosumer-PV) nga 10 MW sa janë tani në 2032 do të mbërrijnë vlerën në 100 MW.
- Hidrocentralet e vogla së bashku me kapacitetet ekzistuese deri në vitin 2032 do të mbesin në vlerën aktuale 132 MW, kryesisht hidrocentrale me rrjedhje lumi.
- Burimet gjeneruese nga Biomasa supozohet të mbërrij kapacitetin rreth 20 MW në vitin 2032.
- Për të ngritur fleksibilitetin e sistemit si rrjedhojë e integritit të BRE-ve sisteme akumuluese-Bateri me kapacitet 170 MW do të ndërtohet deri në vitin 2032.

b) **Skenari B** i intensiv sa i përket intensitetit të de-karbonizimit parasheh diversifikimin e gjenerimit si në vijim:

- TC Kosova B njëjtë sikurse në Skenarin A
- Njësia A3 e TC Kosova A do të futet në ri-ndërtim në vitin 2024 dhe në vitin 2025 do të ri-kthehet në punë me kapacitet neto 180 MW dhe niveli i emitimit të ndotësve do të jetë në pajtueshmëri me direktivat Evropiane mbi normat e emitimit nga njësit gjeneruese me lëndë fosile.
- Njësia A4 do të de-komisionohet në vitin 2025, ndërsa njësia A5 në 2026.
- Pas vitit 2028 njësia A5 e rindërtuar do të operojnë si rezervë strategjike me numër të orëve të operimit të reduktuar dhe kryesisht do të aktivizohen në sezonin e ngrohjes kur kërkesa për energji elektrike është më e lartë .
- Sa i përket të BRE-ve dhe baterisë akumuluese njëjtë sikurse në Skenarin A

c) **Skenari C** karakterizohet me intensitet të lartë të dekarbonizimit dhe integrit të kapaciteteve të konsiderueshme nga era dhe dielli.

- Rivitalizimi i TC Kosova B njëjtë sikurse në skenarin 1
- Njësia A3 e TC Kosova A do të futet në ri-ndërtim në vitin 2024 dhe në vitin 2025 do të ri-kthehet në punë me kapacitet neto 180 MW. Pas vitit 2028 njësia A5 e rindërtuar do të operojnë si rezervë strategjike me numër të orëve të operimit të reduktuar dhe kryesisht do të aktivizohen në sezonin e ngrohjes kur kërkesa për energji elektrike është më e lartë .
- Njësia A4 do të de-komisionohet në vitin 2026, ndërsa njësia A5 në 2027.
- Sa i përket të BRE-ve burimet nga era deri në vitin 2032 do të mbërrijnë vlerën 825 MW, ndërsa burimet solare (fotovoltaike) do të mbërrijnë vlerën 1000 MW nga të cilat 100 MW do të jenë gjenerim vet-konsum. Hidrocentralet dhe biomasa mbesin me kapacitetet të njëjta sikurse në Skenarin A dhe B.

Për të ngritur fleksibilitetin e sistemit si rrjedhojë e integritit të BRE-ve sisteme do të ndërtohet Hidrocentrali Reverzibil 250 MW në vitin 2027 si dhe Bateri Akumuluese me kapacitet 170 MW në periudhën kohore 2026-2028.

Në figurat 2.18, 2.19 dhe 2.20 mund të shihet pjesëmarrja e prodhimit të energjisë së termocentraleve, hidrocentraleve, burimet e ripërtëritshme dhe akumuluesit (Bateri, HC Reverzibil) sipas tre skenarëve A, B dhe C të gjenerimit.

Për të tri skenarët A-B-C faktori i kapacitetit të erës është marrë 27%, ndërsa faktori i kapacitetit të parqeve solare 15.7%, bazuar në të dhënat historike të prodhimit mesatar ndër vite të centraleve ekzistuese nga era dhe solare.

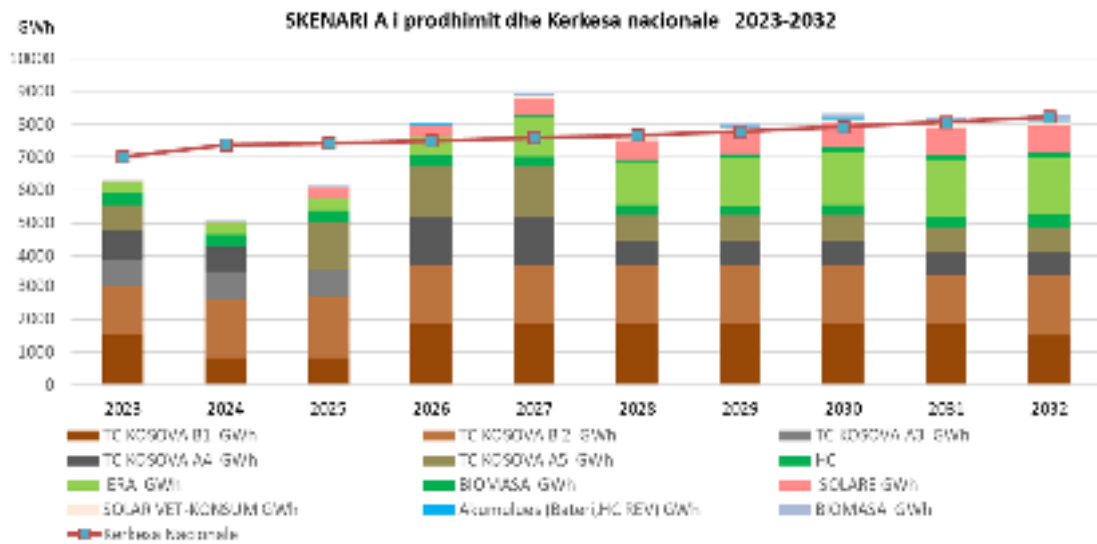

Fig. 2.18. Pjesëmarrja në prodhimin e energjisë elektrike sipas skenarit A të gjenerimit dhe kërkesa nacionale sipas skenarit bazë.

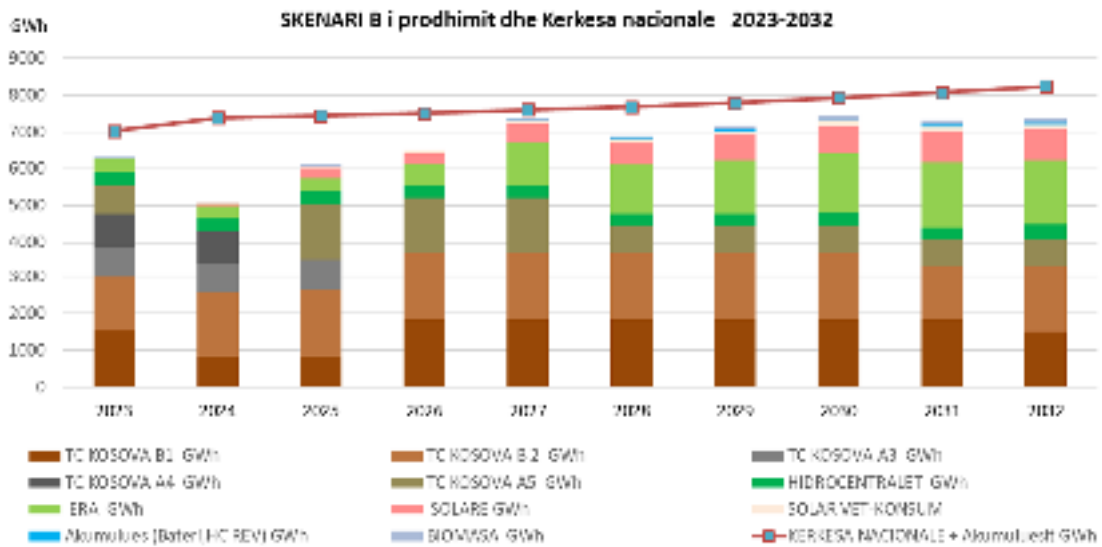

Fig. 2.19. Pjesëmarrja në prodhimin e energjisë elektrike sipas Skenarit B të gjenerimit

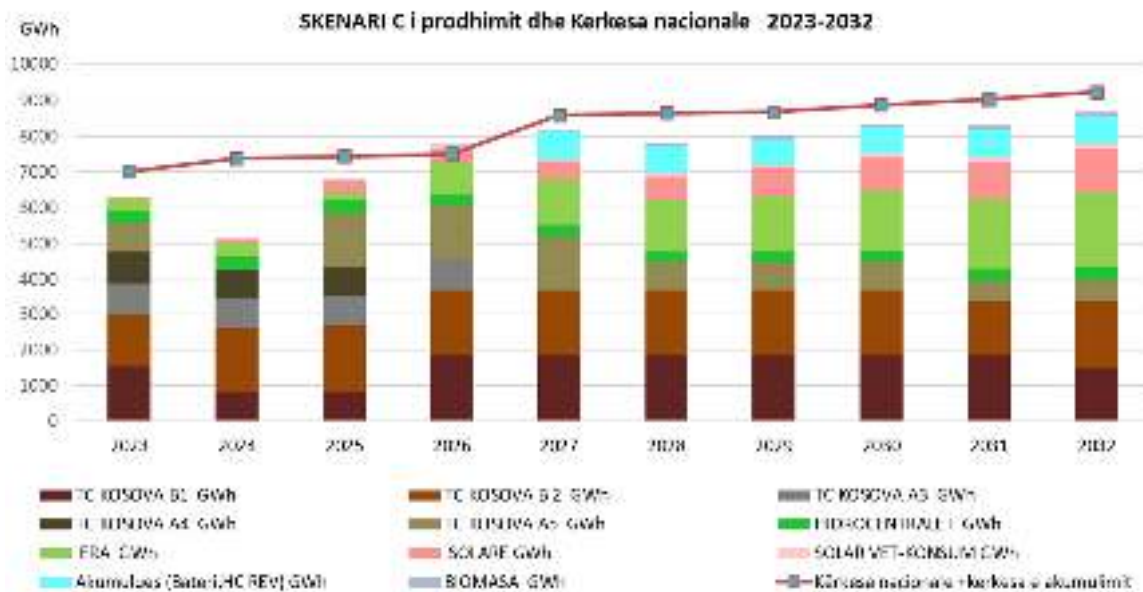

Fig. 2.20 Pjesëmarrja në prodhimin e energjisë elektrike sipas Skenarit C të gjenerimit

2.7.3 Balanca mes prodhimit dhe konsumit

Balanca e energjisë elektrike gjatë dhjetë viteve të ardhshme merr në konsideratë kërkesën e parashikuar dhe zhvillimin e parashikuar të kapaciteteve gjeneruese dhe nevojave për import dhe eksport të energjisë elektrike. Realizimi i importeve dhe eksporteve të energjisë elektrike varet nga nevojat që do të paraqiten, por edhe nga zhvillimi i tregjeve lokale dhe rajonale të energjisë elektrike. Figura 2.18 paraqet balancën e energjisë elektrike për periudhën 2023 – 2032, të definuar si dallimi mes prodhimit (skenari A, B dhe C) dhe kërkesës (skenari bazë).

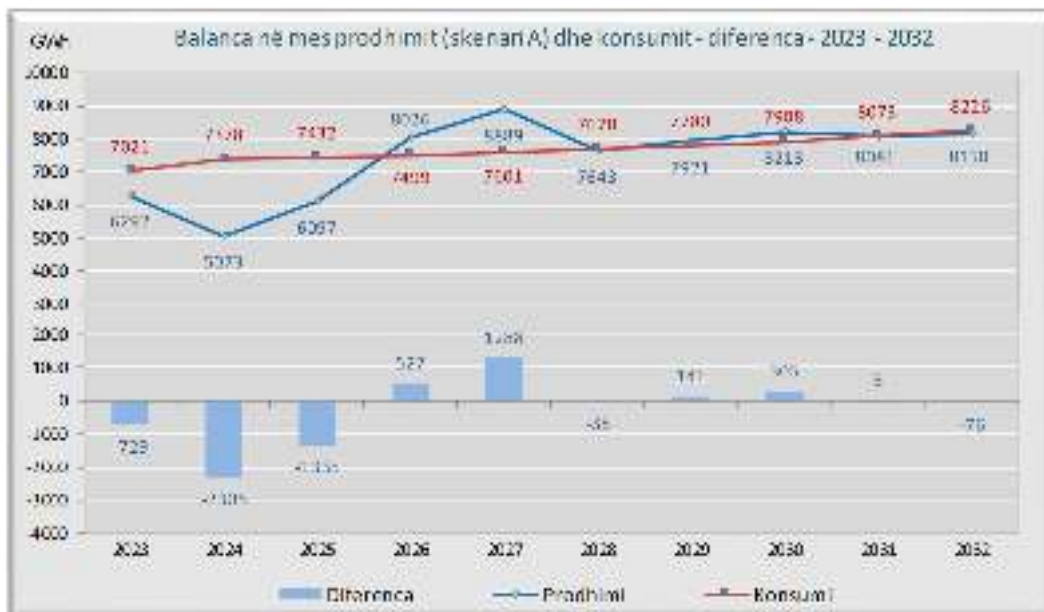

Fig. 2.21 Balanca e prodhimit (Skenari A) dhe kërkesës për energji elektrike në të ardhmen (2023-2032)

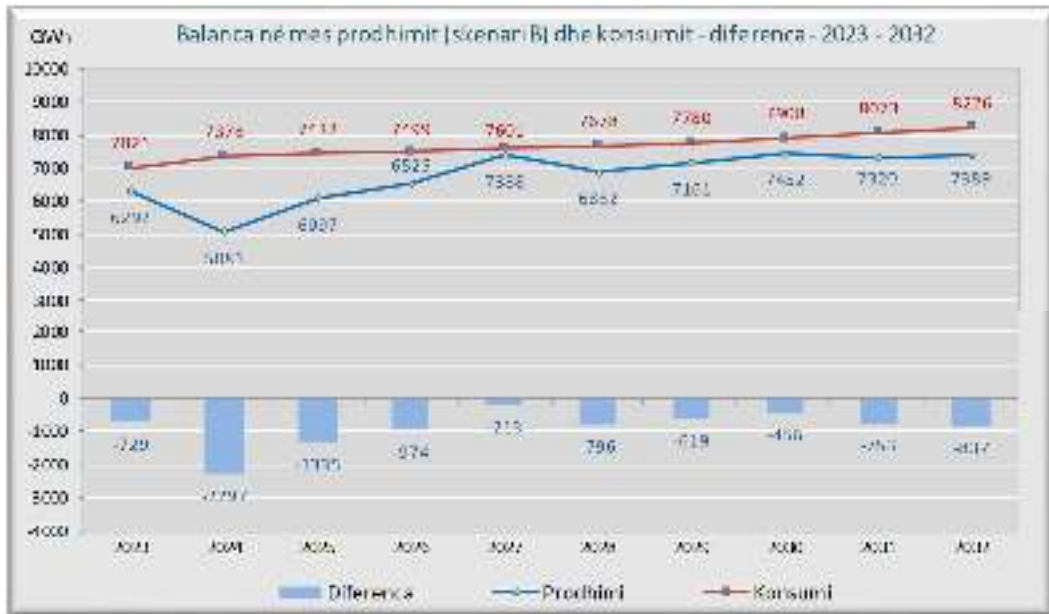

Fig. 2.21 Balanca e prodhimit (Skenari B) dhe kërkesës për energji elektrike në të ardhmen (2023-2032)

Fig. 2.21 Balanca e prodhimit (Skenari C) dhe kërkesës për energji elektrike në të ardhmen (2023-2032)

Në figurën më lartë është paraqitur ndryshimi në mes prodhimit neto të planifikuar sipas skenarëve A, B dhe C dhe kërkesës së planifikuar pa përfillur energjinë e nevojshme për shërbime ndihmëse (rezerva primare, sekondare dhe terciare) si dhe kapacitetet e pashfrytëzuara të njëjësive gjeneruese. Vlerat negative të diferencës sipas figurës paraqesin deficit të energjisë elektrike (nevojës për importe), ndërsa vlerat pozitive paraqesin suficit të energjisë elektrike (mundësisë për eksport).

Duke pasur parasysh se prodhimi i energjisë elektrike nga BRE është i pa parashikueshëm, si dhe lakorja e kërkesës për energji elektrike dallon shumë në mes periudhave ngarkesës maksimale (peak) dhe ngarkesës minimale (off – peak), në periudha të ndryshme paraqiten mungesa të konsiderueshme të energjisë që duhen të mbulohen me importe dhe teprica të energjisë që duhet të eksportohen, dhe kjo imponon nevojën për kapacitete shtesë të gjenerimit.

3. SEKTORI I GAZIT NATYROR

3.1 Përshkrimi i përgjithshëm

Kosova nuk ka prodhim vendor të gazit natyror dhe nuk është e lidhur me ndonjë rrjet funksional të furnizimit me gaz natyror. Lidhja me furnizimin me gaz natyror do të ishte një opsion i rëndësishëm për futjen e gazit natyror në Kosovë, i cili do të ndikonte në diversifikimin e furnizimit me karburant në vend dhe në rritjen e sigurisë së furnizimit.

Prandaj, furnizimi dhe konsumi i gazit në Kosovë është i kufizuar në LPG të ambalazhuar (gaz i lëngshëm i naftës).

3.2 Korniza ligjore dhe institucionale

Me qëllim të krijimit të perspektivës për zhvillimin e sektorit të gazit natyror dhe përmbushjes së obligimeve që Kosova ka si anëtare me të drejta të plota në Traktatin e Komunitetit të Energjisë, Kuvendi i Kosovës në qershor 2016 miratoi Ligjin nr. 05/L-082 për Gazin Natyror, si pjesë e pakos së ligjeve për energjinë.

Me miratimin e këtij ligji është transpozuar legjislacioni i pakos së tretë evropiane relevant për gazin natyror; kryesisht:

- Direktiva nr. 2009/73/KE lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të gazit natyror; dhe
- Rregullorja nr. 715/2009/KE për kushtet e qasjes në rrjetet e transmisionit të gazit natyror.

Ligji për gazin natyror vendos themelet e kornizës ligjore dhe rregullatore për transmisionin, shpërndarjen, ruajtjen dhe furnizimin e gazit natyror dhe funksionimin e sistemeve të transmetimit dhe shpërndarjes së gazit. Për rrjedhojë, ky ligj përcakton organizimin dhe funksionimin e sektorit të gazit natyror dhe aksesin në rrjete dhe tregun e gazit.

3.3 Përshkrimi i rolit të autoritetit rregullator dhe/ose autoriteteve të tjera

Ligji 05/L-084 për Rregullatorin e Energjisë themeloi një Rregullator të fuqishëm, plotësisht të pavarur (Zyrën e Rregullatorit të Energjisë - ZRRE), plotësisht autonom nga çdo departament qeveritar për të ushtruar rregulloren ekonomike në sektorin e energjisë (Energjia, Ngrohja Qendrore dhe Gazi Natyror) dhe përcaktoi kompetencat, detyrat dhe funksionet e tij ekzekutive, ndër të cilat kryesisht janë:

- Bën lëshimin, ndryshimin, pezullimin, transferimin dhe përfundimin e licencave për kryerjen e aktiviteteve energjetike;
- Mbikëqyr, monitoron dhe siguron respektimin e licencave;
- Monitoron funksionimin e tregjeve të energjisë në Kosovë, duke përfshirë kushtet e qasjes për palët;
- Jep autorizime për ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese dhe sistemeve të tubacioneve të gazit, duke përfshirë linjat e drejtpërdrejta të energjisë elektrike dhe tubacionet e drejtpërdrejta;

- Bën zhvillimin dhe nxjerrjen e metodologjive tarifore, si dhe përcaktimin dhe miratimin e tarifave për shërbimet e rregulluara;
- Përcakton kushtet e përgjithshme të furnizimit me energji;
- Monitoron dhe ndërmerr veprime të përcaktuara me ligj për të promovuar dhe rritur sigurinë e furnizimit me energji;
- Monitoron ndarjen dhe zhvillimin efektiv të konkurrencës në sektorin e energjisë, dhe
- Rishikon dhe miraton masa për mbrojtjen e konsumatorëve dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve në sektorin e energjisë.

Themelimi i ZRRE-së bie në kornizën më të gjerë të harmonizimit të politikave energjetike në Evropën Juglindore, ku Kosova është 'palë kontraktuese' e Komunitetit Energjetik të Evropës Juglindore (ECSEE).

3.4 Kapaciteti aktual i prodhimit dhe importit

Në Kosovë nuk ka prodhim të gazit dhe as kapacitet importi me tubacione.

3.5 Investimet në prodhim dhe import për tre vitet e ardhshme

Autorizuar – Aktualisht nuk ka projekte investimi të autorizuara.

Aktualisht në proces ndërtimi - Nuk ka asnjë projekt në ndërtim.

Kërkesat në lidhje me furnizuesin e zgjidhjes së fundit - Nuk ka kërkesa të veçanta.

Stimujt për të rritur kapacitetin e prodhimit/importit apo çfarëdo lloji - Nuk ka stimuj specifikë.

3.6 Progresi në projekte të mëdha infrastrukturore

Projektet e rëndësishme të interkoneksionit ndërmjet ose brenda shteteve anëtare

Përveç projektit ALKOGAP – Gazsjellësi Shqipëri – Kosovë (ALKOGAP – “Albania-Kosovo Gas Pipeline”), për të cilin në vitin 2018 është përfunduar Studimi I Fizibilitetit, dhe studimit të MCC në vitin 2020 për zhvillimin e sektorit të gazit në Kosovë, gjatë kësaj periudhe raportuese ka pasur edhe iniciativa tjera për zhvillimin e sektorit të gazit natyror në Kosovë.

Në vitin 2023 ka përfunduar hartimi Planit Nacional të Zhvillimit të Sektorit të Gazit dhe Rishikimi dhe Asistenca për Kornizën Rregullative, I financuar përmes platformës së WBIF, ku Institucion financiar udhëheqës është BERZH. Ky plan ka adresuar adresoj zhvillimin e një plani gjithëpërfshirës afat-mesëm dhe identifikimin e projekteve kryesore së gazit, me objektiv kryesor të zhvillimit të infrastrukturës përkatëse të gazit Brenda vendit. Po ashtu ka edhe rishikimin e kornizës rregullative, vlerësimin organizativ dhe institucional dhe Vlerësimin e ndikimit në mjedis (VNM).

Ky plan ka përfshirë komponentët kryesorë në vijim:

- Projektionet afat-gjatë të kërkesës për gaz, ku janë përfshirë: sektorët e amvisërisë dhe shërbimeve, industria, sektori I ngrohjes qendrore dhe gjenerimi I energjisë elektrike.

- Vlerësimi i opsioneve më të favorshme për furnizim (import) të gazit natyror përmes interkonektorëve regional dhe vlerësimet përkatëse për zhvillimin e rrjetit të brendshëm të gazit natyror.
- Përcaktimi i parametrevave teknik të tubacionit dhe stacioneve dhe pajisjeve përkatëse, si dhe analizës hidraulike të tubacionit po ashtu dhe konfigurimit dhe optimizimit të sistemit.
- Analiza ekonomike dhe financiare duke përfshirë vlerësimin e kostove të investimit dhe koston së operimit e mirëmbajtjes, si dhe Analiza e përfitimeve të koston.

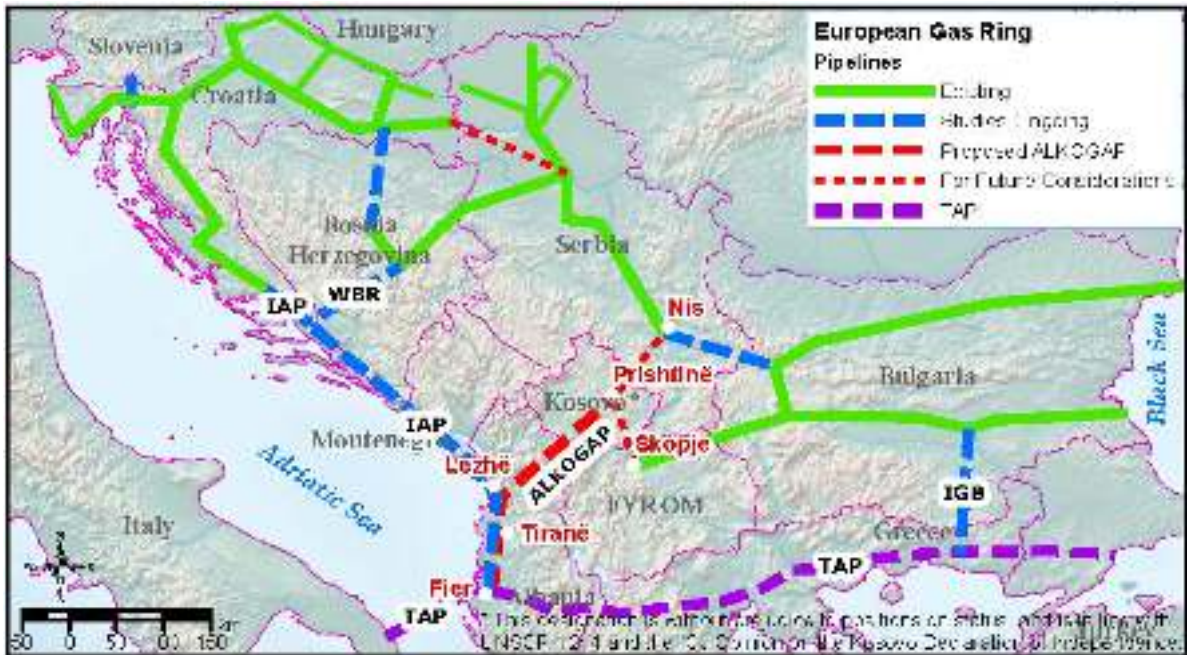

Fig. 3.1: Projektet e infrastrukturës rajonale të gazit dhe opsionet për kyçe të Kosovës

4. SEKTORI I NAFTËS

4.1 Korniza ligjore dhe institucionale

Ligji kryesor që rregullon sektorin e naftës në Kosovë është Ligji Nr. 08/L-018 për Tregtinë me Produkte të Naftës dhe karburante të ripërtërishme, i cili është miratuar në muajin shkurt 2022. Ky ligj zbatohet ndaj subjekteve që zhvillojnë veprimtari me produkte të naftës dhe karburante të ripërtërishme, duke përfshirë importin, prodhimin, përpunimin, deponimin, shitjen me shumicë dhe shitjen me pakicë.

Departamenti për Rregullimin e Tregut të Naftës është organ në kuadër të Ministrisë së Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë (MINT) përgjegjës për rregullimin e tregut dhe administrimin e lejeve për veprimtari me produkte të naftës dhe karburante të ripërtërishme. Procedurat e licencimit për subjektet tregtare që operojnë në sektorin e naftës janë të përcaktuara me Udhëzimin Administrativ nr. 15/2022 Për përcaktimin e procedurës për marrjen e lejes për subjektet që ushtrojnë veprimtari në sektorin e naftës dhe karburanteve të ripërtërishme i miratuar në dhjetor 2022.

Kontrolli i cilësisë së produkteve të naftës në терминаlet doganore bëhet nga Dogana e Kosovës e cila gjithashtu ka laborator të akredituar. Monitorimi dhe mbikëqyrja e tregut të produkteve të naftës përfshirë edhe cilësinë kryhet nga Inspektorati i Tregut i cili është në kuadër të MINT. Për inspektim të cilësisë Inspektorati i tregut bashkëpunon me trupat inspektuese dhe laboratorët testues të akredituar dhe të emëruar nga MINT.

Cilësia e karburanteve të naftës rregullohet me Udhëzimin Administrativ nr. 01/2017 Për cilësinë e karburanteve të lëngëta të naftës. Aktualisht jemi në fazën finale të hartimit të një udhëzimi administrativ të ri për cilësinë e karburanteve sipas ligjit në fuqi Nr.08/L-018.

Hartimi i udhëzimit administrativ për biokarburantet në transport është i paraparë në planin legjislativ për vitin 2024. Aktualisht është përgatitur drafti i parë i udhëzimit administrativ për biokarburantet në transport.

4.2 Furnizimi vendor me naftë bruto dhe derivate të naftës

Kosova nuk ka burime të naftës dhe as kapacitete për rafinimin e naftës andaj nuk importon naftë të papërpunuar. Kosova është net-importuese e produkteve të naftës. Deri në fillim të vitit 2022 kanë operuar katër fabrika të licencuara për prodhim të vajit të rëndë për ngrohje nga lënda e parë e importuar. Ato e mbulonin rreth 30% të tregut të vajit të rëndë për ngrohje në Kosovë derisa licencat e tyre u revokuan nga Ministria e MINT pas gjetjeve nga Inspektorati i tregut. Si rrjedhim, tani nuk është asnjë kompani e licencuar për prodhim të vajit të rëndë për ngrohje.

4.3 Importi dhe konsumi i naftës bruto dhe produkteve të naftës

Kosova është neto importuese e produkteve të naftës, dhe i tërë konsumi i vendit mbulohet nga importet. Në tabelat e mëposhtme janë paraqitur të dhënat për net importin e produkteve të naftës gjate viteve 2021 dhe 2022 duke u bazuar në të dhënat siguruara nga Dogana e Kosovës.

Në tabelat e më poshtme janë paraqitur të dhënat për importin dhe eksportin për vitet 2021 dhe 2022.

Tabela 4.1: Të dhënat për produktet e naftës në vitin 2021 (në 1000 tonë)

Petroleum products - 2021 [in tons]			
Fuel type as final product	Import 2021	Export 2021	Net import 2021
Diesel	601.7	-	601.7
Biodiesel	-	-	-
Petrol	62.7	-	62.7
Gasoil	-	-	-
Jet fuel	2.4	-	2.4
LPG	22.9	-	22.9
Petrolcoke	84.5	1.4	83.1
Heavy fuel oil	22.1	-	22.1
Lubricants	5.8	0.0	5.8
Bitumen	42.9	0.0	42.9
Bottled natural gas	1.0	-	1.0
Total	846.0	1.4	844.5

Tabela 4.2: Të dhënat për produktet e naftës në vitin 2022 (në 1000 tonë)

Petroleum products 2022 [in 1,000 tons]			
Fuel type as final product	Import 2022	Export 2022	Net import 2022
Diesel	562.8	-	562.8
Biodiesel	-	-	-
Petrol	58.2	-	58.2
Gasoil	-	-	-
Jet fuel	3.6	-	3.6
LPG	22.0	-	22.0
Petrolcoke	106.9	24.0	83.0
Heavy fuel oil	14.2	-	14.2
Lubricants	5.3	0.0	5.3
Bitumen	28.5	0.0	28.5
Bottled natural gas	0.8	-	0.8
Total	802.1	24.0	778.1

4.4 Varësia nga importet dhe origjina e karburanteve të importuara

Kosova është tërësisht e varur nga importet e produkteve të naftës. Importet e produkteve të naftës kanë qenë kryesisht me origjinë nga Greqia dhe Arabia Saudite dhe një pjese me a vogël nga Italia, Maqedonia e Veriut, Serbia, etj.

4.5 Mbajtja e stoqeve të naftës së parafinuar dhe produkteve të naftës

Ligji Nr. 08/L-018 për Tregtinë me Produkte të Naftës dhe karburante te ripërtërishme nuk i obligon pikat e shitjes dhe deponimit të produkteve të naftës të mbajnë rezerva.

Kosova e ka një sasi të rezervave të produkteve të naftës më bazë në Ligjin nr. 03/L-244 Për rezervat shtetërore të mallrave. Ato ruhen në deponi private me kontraktim. Sasia dhe vendndodhja e tyre nuk është informatë publike.

Kosova që disa vite e ka të finalizuar draft ligjin për rezervat e obligueshme të naftës në pajtim me direktivën 2009/119/EC. Ky draft ligj është i planifikuar të dërgohet në qeveri për miratim sipas planit legjislativ në fund të vitit 2024.

Kosova aktualisht nuk ka plan nacional për përmbushje të obligimeve sipas direktivës 2009/119/EC.

Deponitë aktuale të licencuara kanë kapacitete rreth 55,000 m³ ndërsa pikat shitëse me pakicë rreth 50,000 m³. Aktualisht ekzistojnë 14 deponi që janë të licencuara për deponim të dizelit, benzinës, GLN-së, karburantit Jet, vajit të rëndë për ngrohje).

4.6 Infrastruktura e naftës

Kosova nuk posedon tubacione për naftë të papërpunuar e as për produkte të naftës. Produktet e naftës janë importuar pothuajse tërësisht përmes transportit rrugor.

4.7 Obligimet doganore për import/eksport

Taksa doganore është e rregulluar me legjislacionin përkatës në fuqi që plotëson obligimet e marrëveshjeve ndërkombëtare (CEFTA, Traktati i Komunitetit të Energjisë) në sektorin e naftës; konkretisht Ligji 04/L-163 dhe Udhëzimi Administrativ nr. 05/2015 i plotësuar me Udhëzimin Administrativ nr. 07/2016, 09/2016 dhe 05/2017 për mallrat e liruara nga tatimi doganor specifikon produktet e naftës të liruara nga taksa doganore.

Në nenin 3, paragrafi 1 dhe 2 të Ligjit nr. 04/l-163 për mallrat e liruara nga tatimi doganor dhe mallrat me tarifë zero të tatimit doganor (Gazeta Zyrtare:2/2014), janë normuar Lirimet e mallrave nga Tatimi Doganor, citojmë:

1. *Subjektet dhe mallrat e liruara nga tatimi doganor apo reduktimi ose pezullimi i tatimit doganor në zero normë, rregullohet me akt nënligjor të nxjerr nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe për këtë njoftohet Kuvendi.(ref.UA nr. 05/2015 i plotësuar me UA nr. 07/2016; nr.09/2016 dhe nr. 05/2017)*
2. *Lirimet fillestare janë të përcaktuara në Pjesën A, B, C dhe D të Aneksit 1 (një), bashkangjitur këtij ligji*

Pjesa B.

Lista e mallrave me Tatim zero doganor

1. Produktet e listuara si vijon:

Kodi tarifor	Përshkrimi
2710193100 deri 2710194800	Naftë
2710201100 deri 2710201900	

4.8 Rregullimi i çmimeve, roli i autoritetit rregullator

Sipas Ligji Nr. 08/L-018 për Tregtinë me Produkte të Naftës dhe karburante të ripërtërishme, autoriteti përgjegjës për rregullimin e sektorit të naftës në Kosovë është Departamenti për Rregullimin e Tregut të Naftës në kuadër të MINT.

Çmimet e produkteve përcaktohen nga tregu i lirë. Megjithatë, ligji parasheh që Qeveria me akt nënligjor të propozuar nga Ministri e përcakton rregullimin e çmimeve në rast të mungesës së papritur dhe të vazhdueshme të produkteve të naftës dhe karburanteve të ripërtërishme, fatkeqësisë natyrore, mospërshtatjes së çmimeve vendore me lëvizjet e mëdha të çmimeve në tregun botëror, dallimit të pajustificueshëm të çmimeve vendore me çmimet e vendeve të rajonit. Në qershor të vitit 2022 është miratuar Udhëzimi administrativ (QRK) NR. 03/2022 për rregullimin çmimeve të produkteve të naftës dhe karburanteve të ripërtërishme dhe masat e tjera mbrojtëse si dhe plotësim ndryshimi i këtij udhëzimi administrativ u bë në qershor të vitit 2022. Masat e rregullimit të marzhës maksimale dhe çmimit maksimal për dizel dhe benzinë janë zbatuar për disa muaj me radhë gjatë vitit 2022 dhe 2023.

5. KONKLUZIONE

Sektori i energjisë i Kosovës pjesërisht bazohet në burime vendore dhe pjesërisht në importe. Energjia elektrike përmbush mbi 90% të nevojave nga prodhimi vendor, ndërsa sa i përket gazit natyror, duhet theksuar se nuk ka të zhvilluar fare në rrjet, kurse e tërë nafta dhe derivatet e saj vijnë nga importi.

Pjesa e sektorit të energjisë elektrike ka përparime si në kapacitetet e prodhimit, transmetimit, shpërndarjes dhe furnizimit të konsumatorëve në përgjithësi.

- Janë bërë investimet në pajisje të reja në stabilimente energjetike si dhe në mirëmbajtje, por edhe në prodhim sidomos nga Burimet e ripërtëritshme të energjisë.
- Rrjeti i transmetimit është në gjendje të mirë, pas investimeve të bëra në infrastrukturën fizike. Kapacitetet transmetuese plotësojnë kriteret e kërkuara sidomos me ndërtimin dhe funksionalizimin e linjës 400kV Kosovë – Shqipëri.
- Bllokimi nga ana Serbisë e alokimit të kapaciteteve transmetuese ndërkufitarë për përdorim komercial mbetet çështje mjaft e rëndësishme e cila ka ndikim në sigurinë e furnizimit në vend dhe rajon.
- Rrjeti i distribucionit ende mbetet në gjendje jo të kënaqshme dhe nevojiten investime për të siguruar furnizim cilësor dhe të qëndrueshëm për konsumatorëve.
- Per shkak të gjendjes emergjente energjetike dhe likuiditetit financiar të të licencuarve, ka pasur reduktime të energjisë për konsumatorë gjatë kësaj periudhe raportuese.
- Gjendja e furnizimit të konsumatorëve me energji elektrike për periudhën 2021 – 2022 mund të konsiderohet e pranueshme, por në mënyrë që të ketë kualitet më të mirë të furnizimit të konsumatorëve me energji elektrike, nevojiten investime të vazhdueshme posaçërisht në rrjetin e shpërndarjes, por edhe në prodhim.
- Mbetet më problematike çështja e balancimit të sistemit, meqë nuk ka rezerva të mjaftueshme të kapacitetit prodhues e sidomos ato fleksibile të cilat do të mund të aktivizoheshin në rastet e mungesës së energjisë elektrike apo të rënieve të ndonjë njësie më të madhe. Kështu për mbulimin e pikut të konsumit nevojiten importe të energjisë elektrike, ndërsa për periudhën jashtë pikut sidomos gjatë natës paraqiten teprica të energjisë elektrike të cilat mund të eksportohen.

Sipas Strategjisë së Energjisë 2022 – 2031 për të mbuluar kërkesën vendore të energjisë elektrike e cila është në rritje, dhe potencialisht për të eksportuar energji elektrike, parashihet ndërtimi i kapaciteteve të reja prodhuese që do të rezultojnë në rritjen e sigurisë së furnizimit me energji elektrike.

Sa i përket gazit natyror Kosova nuk ka prodhim vendor të gazit natyror dhe nuk është i lidhur me ndonjë rrjet operacional të furnizimit me gaz natyror.

Mbetet çështje e rëndësishme:

- Një lidhje me ndonjë nga rrjetet regjionale për të mundësuar furnizimin me gaz natyror do të ishte një opsion i rëndësishëm për futjen e gazit natyror në Kosovë;

- Janë në zhvillim e sipër studime dhe plane për ndërlidhjen me rrjetet regjionale të gazit, që pas përfundimit të projektit TAP, janë aktualizuar.

Kosova nuk ka burime të naftës së parafinuar dhe as kapacitete për përpunimin e saj, pra Kosova është importuese e produkteve të naftës.

- Aktualisht ekzistojnë stabilimente depozitimi që janë të licencuara për shitje të karburanteve me shumicë (naftë, benzinë, GLN).
- Çmimet me shumicë dhe pakicë janë vendosur lirisht nga tregu dhe ka konkurrencë të konsiderueshme.

Fundi i dokumentit